

19 10 37
ŽENSKI LIST

V I G R E D

»VIGRED«, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—. Za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—.

Izdaja konzorcij »Vigredi« (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova c. 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Požanel) in upravništvo Masarykova cesta 12, Vzajemna zavarovalnica. Telef. št. 3519. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah. Za tiskarno odgovarja Jožef Godina C. M.

Sklep uredništva 10. dan prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaročenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine lista, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede priloge na upravo. Naročila, reklamacije in naročnino sprejema uprava »Vigredi«. Uredništvo in uprava: Masarykova c., 12.

Duhovne vaje v Domu Device Mogočne se bodo vršile: Za žene od 28. novembra do 2. decembra. — Za dekleta od 26. decembra do 30. decembra. — Pričetek prvi

dan ob 6. uri zvečer, sklep zadnji dan zjutraj. Oskrbnina znaša 100 Din. Prijavite se na: Predstojništvo Lichtenthurnovega zavoda v Ljubljani, Ambrožev trg 8.

V S E B I N A :

Mala misijonarka (dr. J. Kolarič). — Dr. Krek in slovenska žena (dr. Vinco Brumen). — Od spomladi tja v jesen (Magda). — Mina Jeglič rojena Tomec (Narte Velikonja). — Sestra Dragica († Tilka Lamprecht). — Marija v umetnosti (J. Pajman). — Angel tolažnik (M. Toff - Hibšer). — Koroški Aman (O. S.). — Dekliška KA. — Anica (F. J.). — Po ženskem svetu. — Žena v domu.

DOBRE KNJIGE

Zavarovanje za onemoglost, starost in smrt, priredil Smersu Rudolf, pravni referent OUZD v Ljubljani. Knjižica vsebuje vsa glavna zakonita določila o imenovanem zavarovanju, ki se je pričelo izvajati s 1. septembrom letošnjega leta. Zato bo ta brošurica prav dobro služila tako delodajalcem, kakor delavcem glede pravic in dolžnosti, ki jim pripadajo po teh zakonitih odredbah. Prav dobra navodila so v njej pri preračunavanju dajatev in prispevkov, ki jih plačujeta oba za imenovano zavarovanje. Dobro naj prečita vsa navodila vsak gospodar in gospodinja, ki ima

uslužbenca pri svojem obratu, da ve, kaj in koliko zakonite odločbe od njega zahtevajo. Prav tako naj dobro prečita brošurico vsak delavec in delavka, uslužbenec in uslužbenka, da vidi, koliko mora prispevati sam za to zavarovanje in koliko bo prispeval njegov gospodar. Če si bosta oba na jasnem glede tega, bo odpadlo vsako prerekanje in bodo zginili vsi predsodki od ene, kakor druge strani in bo začetek tega zavarovanja res v blagor vsem uslužbenecem. Cena brošurici je din 3.—. Dobi se po vseh knjigarnah.

VIGRED

ŽENSKI LIST

XV 10

V LJUBLJANI, 1. OKTOBRA 1937

Dr. Jakob Kolarič C. M.:

Mala misijonarka

(Za misijonsko nedeljo.)

Ko stopiš v Lizjeju iz vlaka, te z griča nasproti postaji pozdravlja mogočna nova bazilika sv. Terezije Deteta Jezusa, ki jo je šele letos 11. julija posvetil papežev državni tajnik, kardinal Pacelli. Ozadje bazilike tvori štirinajst reliefnih postaj križevega pota, ki so razvrščene po terasah. Na najvišji terasi je Kalvarija, s katero je združena tudi zadnja postaja. To je križev pot sv. Terezije Deteta Jezusa. Po pravici zasluži to ime. Saj nas ves spominja na svetnico. Začenja se z njenim spomenikom, na katerega je naslonjena prva postaja. Pod napisom vsake postaje pa je vklesan po en izrek, ki je skrbno izbran iz njene duhovne zakladnice in je primeren vprav skrivnosti tiste postaje.

Romarji, ki dan za dnem v velikem številu prihajajo na grob Male Cvetke, obiščejo tudi njen križev pot. Molče hodijo od postaje do postaje in premišljujejo Gospodovo trpljenje z mislimi in čustvi njegove ljubljenske. Prišli smo do enajste postaje: Jezusa pribijejo na križ. Pod tem napisom pa sem bral besede: »Ko sem gledala Jezusove rane in sem videla teči njegovo božjo kri, je moje srce užgala žeja po dušah.«

Zamislil sem se. Razumel sem zdaj, kje je svetnica zajemala tisto požrtvovalno ljubezen do duš, ki ji je prinesla častni naslov Male misijonarke.

In mislil sem še dalje: Glej, bila je vse življenje zaprta v samostanskih zidovih, nikdar ni oznanjevala božje besede, pa je bila vendarle misijonarka. Pomagala je misijonarjem z molitvijo in žrtvami. Moliti in trpeti za duše,

to je bila njena življenjska naloga. Pred redovnimi zaobljubami je izjavila: »Prišla sem, da bi reševala duše in molila za duhovnike.«

Najbolj so se ji smilili ubogi pogani, ki niso še nikdar ničesar slišali o dobrem Bogu, ki ga je ona tako ljubila. Njim je hotela v prvi vrsti pomagati, če ne neposredno, pa vsaj posredno. Zato je na dan svojih zaobljub (8. septembra 1890), na tisti veliki dan, ko je vedela, da bo od Boga, kateremu je vse dala, tudi vse prejela, prosila Jezusa, naj da kakemu duhovniku to milost, da bo občutil v svojem srcu tako ljubezen do duš in tako vnemo za njihovo zveličanje, kakor jo občuti ona sama. Mislila je, da bo tega apostolskega misijonarja, ki ga je ta dan v molitvi od Boga izprosila, spoznala šele v nebesih. Toda Bog jo je uslišal preko njenih največjih nad. Šest let pozneje se je pred odhodom na Kitajsko oglasil v lizjejskem Karmelu mlad misijonar in zaprosil, da bi samostansko predstojništvo izbralo katero izmed redovnic, ki bo vse življenje molila za njega in za duše, ki jih bo spreobračal. On se je bo iz hvaležnosti vsak dan spominjal pri najsvetejši daritvi. Predstojnica je izbrala s. Terezijo Deteta Jezusa. Že od otroških let ni mlada redovnica občutila takega veselja kakor v trenutku, ko je sprejela dolžnost moliti in trpeti za misijonarja. Kajti izpolnila se ji je s tem obenem tudi velika želja njene mladosti, da bi imela brata duhovnika, ki bi vsak dan zanjo molil pri oltarju Gospodovem. Sedaj ga je dobila. Mladi misijonar je postal njen duhovni brat. Spoznala pa je v njem tudi tistega gorečega duhovnika, za katerega je prosila na dan svojih zaobljub.

Ko se je misijonar poslavljaj od domovine, je prejel od nje še naslednje vrstice: »Zelo sem srečna, da sodelujem z Vami za zveličanje duš. Zato sem postala karmeličanka; ker ne morem neposredno misijonariti, sem hotela biti misijonarka ljubezni in pokore . . .«

Misijonar je odpotoval, pa tudi Terezija je stopila zanj na pot molitve in žrtev. »Želim,« je dejala, »da bi bil moj brat vedno deležen samo tolažbe, jaz pa preskušenj.« Toda Terezija ni dolgo misijonarila na zemlji. Bližal se je čas njenega odhoda k nebeškemu Misijonarju. Nekaj tednov pred smrtjo piše svojemu bratu, da se njeno sodelovanje z njim za rešitev duš na zemlji bliža h koncu, da pa se bo kmalu pričelo njeno delo v nebesih. »Trdno upam, da tam gori ne bom počivala. Želim še delati za Cerkev in za duše.«

To je delo Male misijonarke.

Vigrednice! Morda je tudi katera izmed vas nosila kdaj v svojem srcu isti ideal kakor sv. Terezija D. J., da bi šla v misijone in tam neposredno delala za rešitev duš, pa so okoliščine idealni polet njene duše neusmiljeno zavrle. Glejte, nič ni izgubljeno. Postanite po zgledu Male Terezije misijonarke molitve in žrtev!

»Jezus hoče, da rešitev mnogih duš zavisi od naših žrtev, naše ljubezni; darujmo Jezusu trpljenje, da rešimo duše. Živimo zanje! Bodimo apostoli!« (Sv. Terezija D. J.)

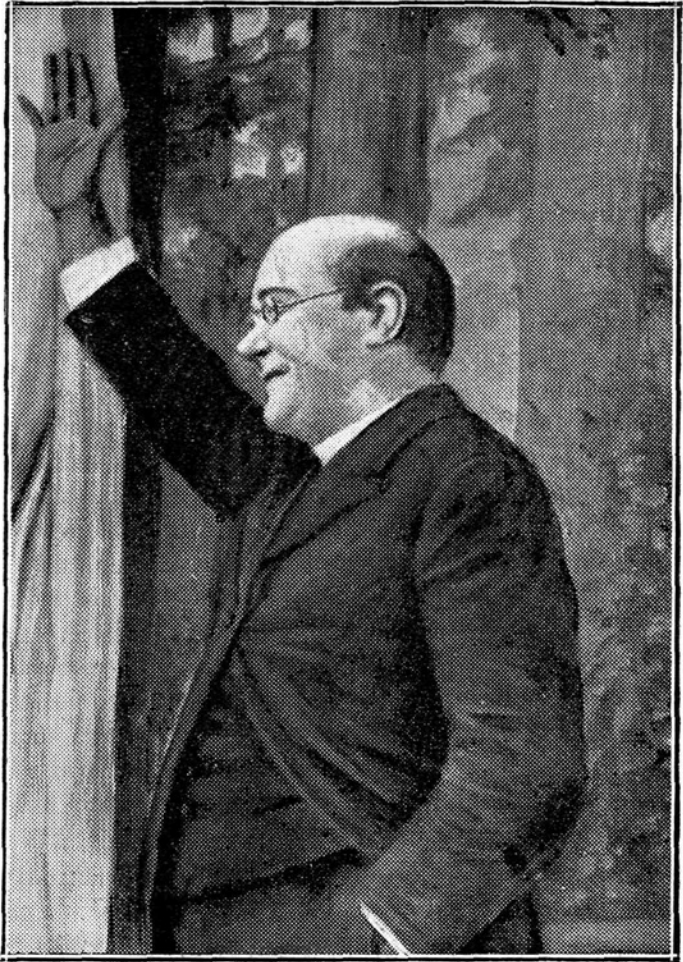

Dr. Vinko Brumen:

Dr. Krek in slovenska žena

(Za dvajsetletnico njegove smrti.)

Krek je močno cenil pravo rodbino. Ona mu je bila temeljna edinica socialnega ali družabnega življenja. Njen pomen je mnogokrat naglašal, za nedotakljivost in trdnost rodbine se je vse življenje potegoval in boril. Ko so v začetku našega stoletja hoteli v Avstriji nekoliko spremeniti državljanski zakonik, ki ima tudi osnovne pravne določbe o zakonu in rodbini, se je Krek s pisano in govorno besedo protivil nameravanemu civilnemu zakonu, možnosti razporeke in nove poroke ter drugim takim zahtevam, ki bi ogrožale trdnost rodbine, zlasti

pa še reje in vzgojo otrok. »Otroci potrebujejo dolgotrajne vzgoje. Medtem ko se eni vzgajajo, se rode drugi. Zato je uspešna vzgoja nemogoča, ako ni zveza med očetom in materjo trajna. Kdor hoče rojenje otrok, mora hoteti tudi njihovo vzgojo; te pa ne more, ako nima trdne volje trajno ostati v zakonu. Zakon na omejen čas je protinaraven, ker nasprotuje svojemu naravnemu smotru... Gre za najvažnejše stvari človeške družbe, ki se ne morejo dosegati razen po trajni, neprenehni zvezi. In tu naj bi bila dovoljena pogodba, ki bi se glasila: Vzamem te do smrti, če se prej ne razideva. Vseeno je, kakšne pogoje stavi država za razdružitev. Če se razdružitev načelno prizna, je pot navzdol odprta.« (»Kat. obz.« 1905, 223.)

Kako močno je cenil rodbino in kak pomen ji je pripisoval, je povedal Krek tudi v svojem lepem slavnostnem govoru na proslavi desetletnice akademskega društva »Danice«. Visokošolcem je naglašal pomen lastne vzgoje: »Vzgoji samega sebe!« Toda svetoval jim je, naj ne stremijo v prvi vrsti po tem, da bi postali politični voditelji ali socialni reformatorji, bojevniki za javne ideale. »Slovenski katoliški akademik, upri svoje oko v bližnji cilj, iz katerega se šele morejo razrašti pota k višjim. In ta cilj je: vzgoji se za pošteno krščansko življenje. Krščanske rodbine so naš temelj med ljudstvom, krščanske rodbine naš cilj med izobraženstvom.« Torej v prvi vrsti naj se vzgojimo za pravo rodbinsko življenje, za prave žene in prave može, za prave matere in prave očete, za prave vzgojitelje svojih otrok. »Dobre očete, dobre matere, krščansko vzgojo otrok — to nam daj, dobrotno nebo, pa smo rešeni.« (»Slovenec«, 13. sept. 1904).

S tem seveda Krek nikakor ni hotel terjati ne od akademikov, ne od drugih, naj puste na stran vsako drugačno zanimanje in naj imajo pred očmi kot edini cilj ženitev ali možittev, nato pa ničesar več. Nasprotno, vsakdo izmed nas mora postaviti celega moža in vsaka celo ženo na pravo mesto. Toda le »rodbinsko vzgojen, naslonjen ob blagoslovljeno romarsko palico krščanske rodbine, boš pravo zadel. Organska zveza tvoje osebnosti in z njo tvoje rodbine z naravo, ljudstvom in Bogom, te bo vedno postavila tja, kjer bo po tvojih razmerah in močeh pravo mesto zate!« (Prav tam).

Da ni videl edinega, človeškega stremljenja vrednega cilja le v ženitvi in možitvi, je Krek ponovno pokazal tudi s tem, da je naglašal vrednost prostovoljnega samstva. »Zakonski stan je svet stan, toda ni za vsakega obvezen, ampak celo popolneje je, če se mu kdo iz višjih nagibov odreče. Ta misel mora prodreti in prekvasiti vse ljudstvo. Potem bomo imeli krepke rodbine, zraven pa tudi mož in žen, ki bodo v zdržnosti služili Bogu in človeštvu. Koliko dela krščanske ljubezni, koliko potrebnega socialnega dela se ponuja! Samski stan je za to najprikladnejši. Celega, nerazdeljenega srca je treba pri njem. Požrtvovalni, po *splošni koristi* hrepeneči duh bi pri mnogih vzbudil smisel za zdržno, samsko življenje.« (Krek III, 119).

Po pravici pa je vendar od vsakogar terjal, naj se rodbinsko vzgoji. S tem bo sam globlje vzrastel v družbeno življenje, da ga ne bo omajal vsak piš, s tem pa bo tudi mogel podpirati in zdraviti rodbinsko življenje drugih, kolikor ni pravo. Saj je vedel, da je tudi rodbinsko življenje že precej bolno. In enega izmed vzrokov takega stanja je videl v tem, da se ljudem »nove dobe« že nič »več ne ljubi, najlepše dolžnosti človekove prepuščajo drugim najetim ljudem. V družinskem življenju že ni skoro opravka, ki bi ga novodobni starši ne prepuščali plačanim osebam. Vzgoja, pouk, strahovanje — vse to je v drugih rokah; morda bodo taki starši še posebej plačevali koga, da bo otroka namesto njih ljubil. Zato ni čuda, če se najjimenitnejše zveze sklepajo tudi po plačanih posredovalcih, ni čuda, če tudi snubijo in se ženijo — po agentih in časnikih.« (II, 130).

Take rodbine ne morejo biti zdrave, v njih vzgoja ne more biti prava. Tuji, plačani ljudje so dninarji in najemniki, vzgoja pa je stvar ljubezni, stvar

najtesnejše zveze med vzgojiteljem in gojencem. Če odrečeta mati in oče, kdo naj ju nadomesti? Plačani ljudje? Koliko potrebnega socialnega dela se ponuja tukaj ljudem, ki so sami rodbinsko vzgojeni, pa so se odrekli lastni rodbini, da se morejo posvetiti delu za splošno korist! In kaj šele tam, kjer se oče in mati oba zunaj doma ubijata za bornim zaslužkom! Saj tudi najeti ne moreta nikogar k otrokom. V Krekovi povesti »Iz nove dobe« je Ulmerjeva Pavla zavrnila snubca in prodala tovarno, ustanovila pa je »zavod za zapuščene delavske otroke« ter se mu je tudi sama posvetila. Toplo rodbinsko ozračje je hotela ustvariti tistim, ki ga doma niso imeli in torej tudi prave rodbinske vzgoje doma niso mogli dobiti.

*

Rodbina je Kreku temeljna edinica človeške družbe. V njej pa igra prav važno vlogo žena kot tovarišica in pomočnica svojega moža, kot mati in vzgojiteljica svojih otrok, kot svečenica doma ter angel varuh vseh članov rodbine. Žena podpira hiši tri ogle, na njej v prvi vrsti sloni dom. Mož in oče mora iti po opravkih, ubija se in ubada na polju ali v delavnici, v tovarni ali v pisarni, domov pa se vrača zbit in utrujen. Ženi pa je pravo delovno torišče dom. V njem mora ona kraljevati, vladati vso družino in vzgajati otroke. »V tem oziru ima žena tako veliko nalogo, življenjsko nalogo, da vse druge prekaša. Tu je pravzaprav njeno kraljestvo.« (»Mladost« 1908, 70). Pač mora često tudi iz hiše, pomagati mora možu ali iti za lastnim delom in zaslužkom, toda tedaj trpi dom in trpi rodbina. Izredna je delavnost in požrtvovalnost naših mater, ki zmorejo vse kakor čudodelnice, delajo zunaj in vodijo dom.

Kreku so se kmečke matere zelo smilile. »Ko bi bilo tako, kakor ni, in kakor bi moralo biti, kakor je tudi bilo, preden se je začelo preseljevanje s kmetov, bi morala biti kmečka mati za hišo, gospodinjstvo, vrt in predvsem seveda za otroke. Prva njena dolžnost je materina. Na polje bi jo vodila pot le tupatam, ko bi utegnila, za nadzorstvo in vodstvo plevic in žanjic, koscev in oračev. Zdaj je vse preobrnjeno. Hlev ji je na glavi in še vse poljsko delo. Kako se more tu brigati za vzgojo otrok, ki nanje pride pri tem vedno manj časa, manj nego za pujske in teličke? Kako je s kuho, snago doma? Kje naj se mlade deklice nauče šivanja in sploh domačega gospodinjskega dela, ko je mati sama dekla brez miru in počitka! Ves svet se je uprl suženjstvu in ga iztrebil; za obratne delavce je določeno, koliko časa smejo delati; posebne postave so za otroke in ženske v tovarnah. Kmetske žene pa nihče ne vidi. Največja trpinka je med vsemi, ki delajo, prava sužnja, ki nima ne dovolj spanja, ne počitka, ne postrežbe. Delo jo goni od ranega jutra pozno v noč, dokler ne omaga. Strašno žalostno je, kako hira pri tem zdravje naših kmečkih žen in mater, in koliko jih v krepkih letih pobere smrt.« (Koledar dr. sv. Moh. 1919, 85 str.). Krekova mati ubada vsaj na deželi v svežem zraku ter se po delu zateka v lasten dom, vati, ga tožim na krvav pečat.« (Prav tam, 85). Tako je mislila ona, ki je bila sama kmečka hči in se je kot učiteljeva žena in vdova vse življenje

tolkla z revščino. Pa ona se je vsaj mogla svoji rodbini vsa posvetiti, svojim otrokom in revežem je mogla vsa živeti.

Prav tako težko in obupno je stanje delavske žene. Dočim se kmečka mati ubada vsaj na deželi v svežem zraku ter se po delu zateka v lasten dom, manjka delavski trpinkin tega in onega. Zato sama prehitro oslabi, zato rodi slabotne otroke, ki ji mladi mrjo, zato tudi tako »brzo izhirajo delavske žene. Po dnevi delajo v tovarni, potem gredo hitro domov, nimajo priložnosti nikdar se nasrkati zdravega zraka. Mož to lažje more, delavska žena pa mora domov k otrokom in pa da kuha, pospravi, opere itd.« (Govor v drž. zb. 24. nov. 1905). Da bi jim pomagal, se je Krek mnogo trudil. Med ostalim je tudi ustanovil društvo, ki je brez lastnega premoženja sezidalo v nekaj letih nad sto delavskih hišic. S tem je hotel okrepiti delavsko rodbinsko življenje, kajti v nepravih stanovanjih se tudi kaka zakonska nezvestoba »zgodí silno lahko in se tudi godi, potem je še tisto rodbinsko življenje, katero edino ima ubogi delavec, ko najde zvezo in pomoč in tolažbo pri svoji ženi in ravnotako žena pri možu, izgubljeno in živi pekel nastane potem za tako rodbino« (Isti govor). V takem peklu pa žena in mati še huje trpi, zato je z gradnjo delavskih hišic Krek hotel olajšati vsaj malo tudi njeno žalostno usodo.

Da, pravo torišče ženskega dela in prizadevanja, njene skrbi in molitve, je dom. Na shodu Kršč. soc. ženske zveze v Ljubljani 27. aprila 1902 je Krek kot govornik povdarjal, »da mora biti žena misijonarka v rodbini. Z zgledom in besedo mora žena navajati rodbino k pravemu rodbinskemu življenju.« Ta njen posel ni lahek in »priznati mora vsakdo, da žena mnogo več pretrpi kakor moški. Žena ima opraviti in skrbeti, poučevati in vzgojevati otroke, da ne zaidejo na napačna pota, da se uče za poznejše življenje. Mnogo težja naloga jo pa še čaka tam, kjer je mož zapravljlivec, pijanec ali igravec. Tam se mora žena še hužše ubijati za gmotni obstanek rodbine. Tam mora žena jako pametno, jako previdno, tam mora žena res kot prava misijonarka nastopati *proti rodbinskemu liberalizmu. Tam mora ženska duša goreti v ognju nesebične in prave ljubezni do bližnjega.* Ženska mora gledati na to, da pomaga nesebično drugim in s tem osreči svojo rodbino, osreči ž njo človeško družbo.« (»Slovenec«, 1. maja 1902).

Pravo torišče ženskega dela je v rodbini. Da pa bo svoji nalogi kos, se mora seveda pripraviti nanjo. In Krek, ki je začel svoje javno delovanje s tem, da je zbiral okrog sebe delavce ter jim kazal pot v lepše čase, tudi ženstvu svoje pomoči in skrbi ni odrekel. Ko je poleti 1894 pomagal ustanoviti v Ljubljani »Slovensko katoliško delavsko društvo«, katerega člani so mogli biti le polnoletni moški, se je Krek potrudil, da se je še proti koncu istega leta ustanovilo posebno »Katoliško društvo za delavke«. Šentjakobskega župnika Rozmana je naprosil, da je prevzel predsedstvo, sam pa je bil vedno pripravljen, kadar je društvo želelo kakega predavanja. Posebno lepo je govoril na proslavi društvene desetletnice 22. oktobra 1904. Z grenko besedo je ugotovil, da »naš čas ženske osebnosti ne spoštuje«.

Slikal je delavkam njihove tegobe in boli ter je podčrtaval vrednost ženskega društva, ženske organizacije, zlasti še Marijinih družb: »Velika je religiozna vrednost Marijinih družb, a večja se mi še vidi kulturna in socialna. Deklice, žene — osamele, zapuščene, teptane v svoji ženski osebnosti se družijo in sijaj Marijin dvigne njihove zveze, dviga vsako posamno izmed njih. Vrača se osebna samozavest, krepka volja, spoštovanje do sebe — sami zlati žarki, ki prodirajo pogrebno meglo. Organizovane si ženske po ti poti z nadnaravnimi močmi same izsiljujejo spoštovanje v svetu in s tem gladijo pot rešitvi.« (»Slovenec«, 24. oktobra 1904).

V tem je videl Krek pač prvo nalogo ženskega društva. »Naj bi naša organizacija v ženi vzbudila in gojila zavest, da ni sužnja!« (Mladost 1908, 69). Naj pa bi tudi pomagala našemu ženstvu v izobraževalnem pogledu! V obojem je bilo »Katoliško društvo za delavke« na mestu in zato ga je Krek slavil »kot prvo trdnjavo časti ženske delavke, ženskega dostojanstva na slovenskih tleh«. A mogel je povedati še več. »Mnogo ženskih organizacij je medtem nastalo v naši domovini. V socialnem, društvenem življenju so se vse učile od tega društva. Pesmi, ki jih žgole društveni slavčki, done križem slovenske zemlje po raznih dekliških družbah; igre, ki so se tu pričele, se vprizarjajo povsod; duh, ki je tu doma, se širi daleč na okoli.« (Slovenec, 24. okt. 1904). In započetnik tega veselega ženskega gibanja je bil on sam, Evangelist Krek.

Ustanovitv tega društva in nekaj govorov, pa nikakor ni bilo edino, kar je Krek storil za slovensko ženstvo. Tudi v okviru osrednje slovenske izobraževalne organizacije »Slovenske krščanske socialne zveze«, ki ji je dolga leta predsedoval Krek, se je ustanovil poseben ženski odsek. Dasi se je tudi ženstvo udeleževalo skupnih predavanj in tečajev, vendar je ta odsek prirejal lastne tečaje za take posle, ki so posebno ženski. Mlade delavke, ki so že kot otroci prišle v tobačno tovarno ali drugam, so se tu učile šivanja, kuhanja in drugih podobnih opravil ter se tako pripravljale za lastno rodbinsko življenje.

Kot osrednjo točko ljudskega izobraževalnega dela si je Krek zamislil zlasti socialne tečaje in šole. Te bi moralo imeti vsako društvo. Ker seveda sam ni mogel povsod predavati, dasi je bil tudi v tem oziru zelo delaven, je sestavil poseben načrt, po katerem bi mogel tak tečaj voditi kdo drugi. V tem načrtu je dal tudi mnogo lepih nasvetov za take tečaje med dekleti, kjer naj bi se poleg versko obrambnih in vzgojnih vprašanj razpravljalo tudi o nalogah in ranah, pa o organizaciji in strokovnih zadevah ženstva.

Krek pa je tudi početnik gospodinjskih tečajev, ki so se vršili po mnogih krajih na Kranjskem ter jih razen Nižje Avstrijske ni prirejala nobena druga dežela v Avstriji. V teh tečajih so se dekleta učila tudi šivati, kuhati, pa skrbeti za zdravje sebi in drugim. Prve gospodinjske šole pri nas so se ustanovile na Krekovo pobudo. Ko vidimo danes, kako se vsepovsod po Slovenskem vršijo gospodinjski tečaji, kako se snujejo vedno

nove gospodinjske šole in kako rada oboje obiskujejo dekleta, šele prav vidimo, kako srečna je bila Krekova zamisel teh tečajev in šol.

Zanje pa je bilo treba še voditeljic in učiteljic. Kje jih dobiti? Krek je bil silno bogat na zamislih najrazličnejših potrebnih ustanov, zelo podjeten v njihovi organizaciji, ponovno pa je tožil, da mu manjka zanje ljudi. Mnogo sodelavcev si je izobrazil sam med kmeti in delavci. Največje breme pa so pri tem nosili duhovniki. Oni so bili tisti, ki so se odpovedali lastnim družinam iz višjih nagibov. Lastno osamljenost so premagali in ljudem so koristili s svojim javnim delom. Krek jim je dejal: »Duhovniki nimamo družine. Živimo dostikrat silno osamljeni, raztreseni po samotnih farah. Oboje ima za posledico, da so nekateri gospodje, sicer zlate duše, nekoliko okorni. Kaj naj nadomesti duhovniku rodbino? Cela fara! Poznam župnike, ki jim je oko polno skrbi, če se bliža huda ura, ki se vesele in žaloste s svojimi farani kot očetje.« (Koledar dr. sv. Moh. 1919, 93). V javnem delu naj bi torej duhovnik pozabljal lastno osamljenost.

Podobna misel je Kreka vodila, ko je iskal pomočnic za izobrazbo ženstva. To važno nalogo je hotel zaupati našim učiteljicam ter je tudi s tem hotel pomagati ljudstvu in njim samim. Saj je videl in vedel, da so učiteljice na deželi često prav tako osamljene, kakor duhovniki. V delu za druge naj bi pripravljale zadovoljstvo in srečo tudi sebi. Zato jim je na mladeniškem tečaju v Škofji Loki (1908) priporočal, naj se nauče vsega, česar rabijo kmečka dekleta in gospodinje, in naj tvorijo nekako središče, okrog katerega se bodo zbirala dekleta. »Če bi se učile, recimo v počitnicah, na kaki gospodinjski šoli vrtnarije, mlekarstva, perutninarstva itd., vsakokrat nekaj, koliko bi jim to poleg užitka prineslo koristi! Če bi se učiteljica tako vmislila v potrebe ljudstva in se mu približala, pa mu obenem tudi kazala dejansko pot do napredka, kako visoko spoštovanje in ljubezen bi si stekla pri našem ljudstvu!« (Koledar, tam, 96).

Ta misel Krekova gotovo ni bila slaba. Danes jo moremo le ponoviti. Saj ima učiteljica tudi danes kljub gospodinjskim tečajem in šolam še vedno dovolj prilike in potrebe, da marsikaj pokaže našim dekletom in ženam in jih marsičesa nauči. Danes, ko vsi iščemo izhoda iz zmed našega časa, tudi naše ženstvo željno čaka vsake besede, ki bi mu v čem pomogla. In kdo je za to bolj poklican kakor *ljudska* učiteljica! Svoj ugled in svoj položaj bo s tem le okrepila.

Saj vemo, da tudi učiteljice same danes morijo razne skrbi gmotne in drugačne narave. A prav iz teh skrbi in težav se bodo najlažje izkopalce z delom za občo korist, pa gospodinjsko in materinsko izobrazbo našega ženstva. Krek sam bi jim bil morda povedal lepo priliko o možu, ki je bil vseh nesreč poln. Nizal jih je na vrstico kakor jagode, vedno jih je prebiral in vedno bolj žalosten je bil. Ko pa je na skrivnosten poziv tekel reševati utaplajočega se otroka, nesel krepila oslabelemu revežu in pomagal drugim potrebnim, je vsakikrat zgubil po eno jagodo, dokler se mu ni

vrvica nesreč izpraznila. V delu za druge je bilo konec vseh njegovih žalosti in tegob. (Prim.: IV, 85 sl. ali »Vigred« 1937, 164 sl.).

Učimo se iz te prilike!

*

V vodstvu gospodinjstva in v vzgoji otrok je prevažno opravilo žene. Ni pa edino. Prav Krek je večkrat močno podčrtal neko drugo vlogo žene in zlasti še matere. Bila naj bi tudi svečenica doma, pravi angel varuh svoje družine.

Naj ponovim prelepe Krekove besede, ki jih je napisal v povesti »Iz nove dobe« ter bi jih lahko namenil vsakomur izmed nas, ki se ubadamo in ubijamo na polju ali v delavnici, v tovarni ali v pisarni, ki smo skrbni in si mnogo prizadevamo, pri tem pa le preradi pozabljamo na »boljši del«. Vsakomur izmed nas bi mogel govoriti: »... delo samo je dolgočasno, je pusto, kajne? Delu je treba tudi nekega višjega oblaženja, sicer človeka otopi; zraven mu je pa tudi treba uspeha, in ta uspeh ni v rokah človekovih, marveč v rokah tistega gospodarja, ki je ustvaril človeka za delo, in za kazen za greh primešal njegovemu delu — trpkost in težave. Delu je treba blagoslova. Za delo ste skrbeli Vi: potili ste se in se trudili od zore do mraka . . ., noč in dan. Bog pa je poskrbel, da Vas delo ne potare in da ne ostane brez uspeha. Dal Vam je angela, ki Vam je s svojo molitvijo mečil trud in Vam preganjal mrak s potnega čela, ki Vam je primolil božjega blagoslova. — Božji blagoslov se pa more ohraniti z dobrimi deli. Tudi za to je poskrbel Vaš angel, ki je z vsem svojim srcem vnet za Vas in Vašo srečo; z žarki tega ognja je grel tudi zapuščene reveže, vdove in sirote. Često, ko ste Vi s pravim veseljem gledali, kako napreduje Vaše podjetje, ko ste polni poguma in upanja snovali načrte za bodočnost, niste vedeli, da je to delo angela, ki moli za Vas; niste slutili, da veje krog Vas tajni šepet Vašega angela rajskih peruti . . . Ta angel je — Vaša hči . . .« (II. 162, prim. »Vigred« 1937, 41). V tej zvezi je Krek imenoval hčer, večkrat pa je še to vlogo pripisoval materi.

Tudi v povesti »Božji blagoslov« pravi mati svojemu sinu, ko mu je povedala priliko o nesrečnem možu: »Spoznava la sem vedno bolj, da je na svetu nemogoče biti brez trpljenja. Potreben je človek trpljenja in srečen je, če zna prav trpeti. S trpljenjem si čisti dušo in prav prestano trpljenje mu obdaja srce s trdnim sklepom, da ne more iz njega sveti mir. Predvsem sem mislila v svojih molitvah na dušo svojo in Vas vseh. Bog me je uslišal! Mož je spokorjen umrl. Tebe vidim na pravem potu. Tudi hči mi dela veselje. Bolj srečna umiram, kot če bi vama mogla zapustiti največje bogastvo.« (IV., 86).

Po pravici obračamo te besede, ki jih je Krek napisal o neki materi, na njegovo lastno mater. Kdor je toliko delal kakor Krek, premogel toliko ovir in toliko dosegel kakor on, je moral imeti dobrega angela, ki je molil zanj in prosil pri Bogu blagoslova vsemu njegovemu delu. In Krekova mati je znala moliti. Janez pa je tudi neizpodbitno verjel v moč in uspeh

njene molitve, saj je sam napisal: »In ko je ni drugod rešitve, rešile me materine bodo molitve.« (I, 86).

Moliti znajo naše žene in matere. Če pa ne bi znale, bi jih bilo naučilo življenje. »Ženska je trpinka in pred njo mora vsak človek od nas v spoštovanju kloniti glavo.« Saj »kdor pozna razmere, kdor jih je študiral, mi bo pritrdil, da so večkrat žrtve matere v naših hribovskih krajih večje, kot so žrtve samostanske device, ki je z vsem preskrbljena. In kako je z delavsko ženo? Po velikih mestih vsaj smem trditi, da delavka živi slabše kot so sužnji v starem veku, da živi z možem in otroci res življenje, ki je človeka *nevredno!* Ali je to tisti človek, ki je gospodar narave, pa čepi v zaduhli luknji, čigar otroci so rahitični, ki svojo bedo skuša pozabiti v alkoholu, kateremu duh živinsko otopi v teh sramotnih življenjskih pogojih? Pogan, če izvzamemo slučaje krutosti, je, čeprav iz sebičnosti, svojega sužnja vsaj zadostno prehranil, celo obilno hranil. In danes še tega ni . . .« (»Mladost« 1908, 69). Ženske sreče uživajo naše žene malo, bolj vedo, kaj je nesreča. Ta pa »učí človeka misliti. A predmete za tolažilne misli v nesreči daje vera. Zato je premišljevanje vernega srca v nesreči — molitev.« (I, 126).

Trpljenje očičuje naše žene in matere, da postanejo angeli že na tem svetu. Zato pa niso le skrbne in prizadevne kakor svetopisemska Marta, temveč tudi na »boljši del« z Marijo ne pozabljajo, na molitev in blagoslov.

*

Silno važna je vloga žene in matere v človeški družbi. Toda njeno delo je skrito. Tisoč drobnih opravkov v gospodinjstvu, milijon skrbi za srečo družine, nešteto vzgojnih opominov in dobrih besed, pa še več molitev in prošenj da božji blagoslov — kje se to na zunaj vidi? Čudeže dela doma, toda kdo jih ceni?

Zelo bister pogled mora imeti, kdor hoče zazreti vso veličino ženskega dela, gospodinjstva in materinstva. Tega nam danes manjka. Kreku je to znak propada. Kajti »če hočeš vzpoznati značaj kakega kraja ali časa, poglej, kakšno stališče je imela ženska. V tem stališču imaš zrcalo življenja in smrti, sliko napredka in nazadovanja, kulture in barbarstva. Po tem načrtu meri tudi našo dobo! Iz nje ti doni dejstvo: *Naš čas ženske osebnosti ne spoštuje.* Pač se opevajo slej ko prej žametna lica, črne oči in rdeče ustne, pač se laska moški svt mladosti in lepoti ženskega spola, a to je le kult ženske telesnosti, ne pa spoštovanje ženske osebnosti . . .« (Slovenec« 24. okt. 1904).

Zato govori Krek dekletu: »Mlada deklica, z upom v živih očeh, s pesmico na rdečih ustnih — stopa v javnost, prodajat svoje delavske moči. Pisan je svet, lep je od daleč, a potrpi malo deklica, le prekmalu buti vate železna dolgočasna enakomernost brez duše, brez srca, le prekmalu ti zajeca bolno srce, da si sama, tujka družbi, med katero živiš, le prekmalu začutiš praznoto pri delu in v svoji podstrešni sobici brez zraka, brez solnca. Src iščeš in potrebuješ, a ne najdeš mrzle stroje in mrzle stene. Ljubezni

si želiš, pa srečuje te le sebičnost. Gorje, če nimaš v svoji slabosti trdne opore!

In če se omožiš? Trpinstvo ti ne uide. Ao se zvežeš s poštenim možem, se ti tudi revščina nekoliko olajša. Medsebojna udanost premosti mnogo skrbi in mnogo pomanjkanja. Toda kolikrat se primeri drugače! Gorje deklici, ki toči solze nad nezvestobo verolomnega zapeljivca! Trikrat gorje ženi, ki plače zapuščena nad možem! Solze zapuščene deklice se smejo pokazati svetu; solze zapuščene žene se pa prelivajo v kotih, kamor ne sega človeško oko. Tajne so in prezirane, zato pa tembolj pekoče.« (Prav tam.) Mar je sedaj kaj drugače? »Društvo za varstvo deklet« bi moglo mnogo povedati.

Iz tega stanja bo treba najti izhoda. Iščemo ga vsi, iščejo ga še posebno ženske same. Žena se čuti ponižano, usužnjeno, pa bi se hotela dvigniti, zopet bi si hotela priboriti človeško dostojanstvo. Ali vedno srečno? Ne, »bolestno obupen odpor jo žene v protislovja; hoče se kosati z moškimi z močjo. Emancipacija v svojih odurnih pojavih se rodi in z njo spake. Kraljestvo srca izgublja ženska v modernem svetu; zato išče kraljestva sile. A ta pot je spolzka, smrtonosna!« (Prav tam.)

V teh besedah je zelo globoka modrost. Marsikatera pot, ki jo ženstvo danes ubira, da si pribori enakopravnost z moškim in enako pravico do življenja, ne vodi do pravega cilja. Saj skoraj povedati ni mogoče, kako prazno se čuti nepokvarjeno moško srce ob prenekateri sodobni ženski, tudi mladi in lepi. Pač lahko dobi v njej sijajno tovarišico, morda pridno sodelavko na tem ali onem področju, česa več le prevečkrat ne more najti. Marsikaki sodobnici manjka pravega ženstva. K temu bo zopet treba, v njem korenini dostojanstvo ženske, pa tudi njena veljava in njena cena. Kraljestvo srca je njeno kraljestvo.

Kje pa je Krek iskal izhoda? Veroval je, da tudi današnje meglo »prodira često sončni žarek in pripoveduje o velikem, večnem Soncu in njegovih zakladih življenja. To Sonce ni drugi, nego tisti, kateri je dejal o sebi: *Jaz sem luč; jaz sem življenje.* — V ti luči se učimo živeti, v ti luči gledamo tudi *spoštovanje ženske osebnosti*, tisto *spoštovanje*, ki edino v njej more dobiti ženska obrambe.

V tej luči je tudi Krek učil: »Ženska nikakor ni igrača, ni sužnja, marveč moža ravnopravna pomočnica. . . Spoštuje se ženska slabost, njena nežnost, njena srčna mehkost, pred vsem pa njen visoki smoter v človeški družbi. To spoštovanje ima svoj naravni izvor v spoštovanju, ki ga nosi vsak, kdor zasluži človeško ime, v svojih prsah do tiste, ki ga je v bolečinah rodila, in v nebrojnih skrbah vzgojevala. V licu svoje matere bere pomen in dostojanstvo ženske osebnosti. V njenem očesu, ko se zamišljeno — skrbno upira vate, v gubah njenega čela, utripljajih njenega srca je zapisano, da je smoter ženski *žrtva*. Sveča je, ki se prižge, da gori za druge tiho, brez šuma, in zgori popolno, do konca. V žrtvami je kupljena lepota deviškega venca; s trpljenjem in skrbmi pa je tudi povit materinstva venec, — prečesto trnjeva krona, ki razliva mučeniško čast nad materami, ki jo v tihih molitvah nosijo za svoje otroke.«

V vednem žrtvovanju je videl Krek bistvo in pomen ženskega življenja, v zvestobi temu pravemu ženskemu poklicu pa je videl tudi znamenje zmage. »Ženska, dá, — tvoj znak je žrtva! V svoji udanosti, v svojem tihem trpljenju, v svojem skritem mučeništvu zmaguješ. In v tem smislu zaslužiš, da klonemo glavo pred teboj v spoštovanju.« V znamenju žrtve je ženstvo veliko, v tem znamenju zmaguje.

»Spoštovanje do ženske osebnosti nam pač izzivlje ljubezen do mater naših, a še mnogo bolj spomin na našo skupno nebeško Mater — Brezmadežno . . . V njenem življenju je smoter ženske v nadzemski luči razvit; žrtve so njen delež, mučeništvo njena usoda, ki se po pravici kliče kraljica mučencev. Sijaj te žene pade na vse matere, na ves ženski spol . . . (In da si pridobimo pravo spoštovanje do ženske osebnosti,) v tem tiči nepopisno važni kulturni pomen Marijinega češčenja, ki se v naših dneh kot najboljše orožje sužnosti ženstva tako lepo razširja.« (»Slovenec, 24. okt. 1904).

Kot dober učenik in vodnik pa Krek nikakor ni le drugim priporočal teh sredstev, tudi sam si je tako dobival pravo spoštovanje ženske osebnosti. Svojo mater je zelo ljubil, le v njeni podobi si je mogel predstavljati svojega angela varuha, in pet let po njeni smrti je povedal v Škofji Loki: »Lepa je selška dolina tu, nedaleč od nas, lepi njeni griči, toda zame je najlepši tisti griček, kjer moja mati počiva.« (»Mladost« 1908, 69).

Pa nebeško Mater je Krek iskreno častil. Neštetokrat je pridigoval o Njej, svoje delavce je vodil na Šmarno goro in jim tam govoril o Mariji, poglobljaj se je v Njeno življenje in je razlagal Njen spev »Magnifikat«. V njem je celo našel tolažbo za naše matere. Saj je učil, da je tedaj Marija med »mnogimi rodovi« tudi nas v duhu zrla med svojimi blagrovanci in »videla je v duhu iskreno pobožnost, ki jo slovenske matere polagajo svojim otrokom v mlada srca do nje . . .« (Zgodbe II, 65).

Dom je pravo kraljestvo ženino. Vendar Krek ni mislil, da ima žena besedo le v kuhinji in pri zibelki, kakor nekateri krivi preroki danes prav grobo uče. Ne. Krek se je boril tudi za javno veljavo žene, za njeno pravico do javnih opravkov. Tedaj še ženska ni mogla biti jerobinja, načrt novega državljanskega zakona pa ji je obetal to pravico. Krek je to z veseljem pozdravil. »Ženska bo gotovo ljubeča jerobinja. Moški jerob, to je po naravi nekaj, na kar se človek, ki je slučajno v svoji mladosti bil v žalostnem položaju, da je imel jeroba, ne spominja ravno z veseljem. Drugače bo z žensko jerobinjo, ki bo lahko otroku druga mati. S tem bo pa tudi rešen velik del vprašanja *zanemarjene mladine*. Kaj to, če sedaj pride h konferenci skupaj par gospodov, ki so vsi zelo dostojanstveni, pa eden poroča: Ta fant je lump! S tem nič ni. Ta fant, ta fant, ta mi je ušel itd. Šele če bo ženska postala v vzgoji sirot in zanemarjene mladine po zakonu priznan sodelujoč faktor, potem bo mladinsko vprašanje šele na pravi poti in bližje uspehu.«

Prav tako je Krek pozdravil dejstvo, da bo smela žena biti priča pri oporokah. »Tudi tu bo od zdaj imela žena vpliv in če bo po organizaciji izobrazena, ga bo uporabila v socialno korist.« (»Mladost« 1908, 70).

Še dalje je šel. Priznaval je ženi tudi pravico do sodelovanja pri državnih opravilih. Zato se je boril za žensko volilno pravico, torej za nekaj, ob čemer nas še danes zona pretrese, če le pomislimo na to. Seveda je pa danes stvar nekoliko drugačna, ko je tudi moška volilna pravica postala dvomljive vrednosti.

Krek je torej ženski priznaval vse pravice, le ene ji ni mogel, da bi namreč prenehala biti ženska. Naj bi delovala tudi v javnosti, toda vedno kot ženska!

Slovenska dekle, žena in mati! Tako te je gledal, tako spoštoval, tako se boril za tvoj ugled in tvoje pravice ter ti skušal pomagati v tvojih tegobah, tako je cenil tvoje delo in tvojo molitev, tako iskreno se je klanjal tvojim žrtvam veliki sin našega ljudstva — *Janez Evangelist Krek*.

Magda:

Od spomladi tja v jesen ...

Ko slavček žgoli v dobravi,
ko trata zelena je polna cvetov,
srce mi je zopet polno nad
in kliče: pomlad, pomlad!

In vse to do tistih zadnjih dni poletja,
ko kukavica utihne s svojim kuku,
ko travnik že drugič je pokošen
in pride -- jesen ...

Vso pomlad srce ljubi, upa, snuje,
pri Bogu duša spet vasuje,
spet pojem sred zelenih trat,
saj je pomlad, pomlad.

Duša ne ljubi, več upati neče,
pomlad ni prinesla miru ne sreče,
srce je zopet brez upov in sanj,
žalostno poje sred tihih poljan.

PORAVNAJTE NAROČNINO!

Narte Velikonja:

MINA JEGLIČ roj. TOMEČ

(Nadaljevanje.)

Sedmi otrok je bil Anton, deček, o katerem ob rojstvu ni nihče slutil, da bo ljubljanski škof. Da je bila mati pri rojstvu hroma, je gotovo. (Prav v zadnjem hipu sem dognal, da je obolela na otročji postelji in da so bili potem še štirje rojeni.) Fantek je bil najprej določen, da se bo šel učiti na Koroško. Mati Mina so se postavili po robu, češ, boljše je, da je kozji pastir, kakor če bi bil pokvarjen. Vzemimo čisto človeško! Fantek je bil rojen, ko je bila hroma, zato je bil njena velika skrb; oni sin na Koroškem se ji je odtujil v tujem vplivu.

Opomba uredništva: Z ležečimi črkami tiskano besedilo so popravki † nadškofa Jegliča, ki je še tik pred smrtjo popravil ta rokopolis.

Ker je bil fantek — treba samo pomisliti, da je pred njim oni Anton umrl — je psihološko razumljivo, da se ga je oprijela, in še bolj, ker je v začetku videla v njem naslednika-gospodarja. Človeško zanimivo je, da je nadškof še sedaj molil molitvice, ki ga jih je naučila mati.

»Marija, prečista devica, bodi moja pomočnica zdaj in na mojo zadnjo uro!« Druga je k angelu varuhu: »Angelček moj, ki si me varoval vsega hudega nocoj, varuj me vsega hudega na duši in na telesu!« za jutranjo molitev, dočim je za zvečer inačica:«... ki si me varoval danes, varuj me še nocoj...«

Pripovedoval je, da ju še vedno moli in da se je že v marsikateri stiski z uspehom zatekel z njima k Mariji in angelu varuhu. Spominjal se je dalje svojega pogovora z materjo, ko je molil: »Sv. Florijan, varuj me večnega in časnega ognja!« in kako se je smejala, ko ji je povedal svoj zaključek: »Kaj ne, mati, če pogori samo pol hiše, je časni ogenj, če cela, je pa večni!«

Anton je šel v šolo. Botrica mu je preskrbela stanovanje pri neki Begunjki. Vidi se, kako so morali paziti na vsak strošek. Za hišo je odsihdob pomenil nekaj izrednega. Mati Mina je, kolikor se more ugotoviti in sklepati, zelo pazila, da se je študent Anton razločil od drugih otrok. Naj navedem samo majhno zgodbico, ki več pove, kakor dolga razprava.

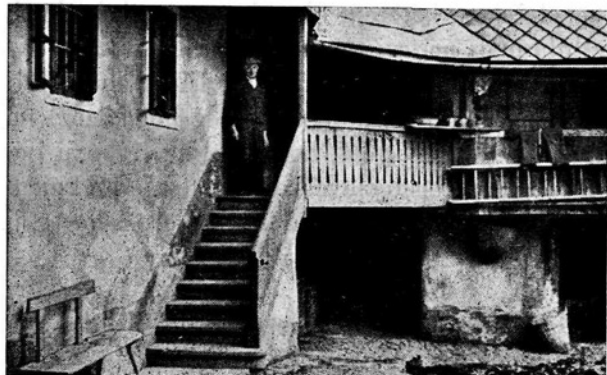
Ko je bila *v nedeljo ob šestih zjutraj sv. maša*, je oče hotel dečka dijaka buditi. Mati Mina se je postavila po robu.

»Pusti ga; on je svoje že naredil! *Bo že ob desetih šel k sv. maši, sedaj naj le poleži.*« *Dijak je to slišal in mu je bil materin zagovor silno všeč.*

Ta njena beseda naj bi enkrat za vselej povedala, da so za dijaka, ki je v šolah svoje naredil, potrebne počitnice, do katerih ima pravico, zato jih ima tudi njen sin pravico polno užiti. Vidi se, da sta bila velika prijatelja. Ko se je peljal mimo v kočiji begunjski graščak, je mali Anton, osemletni deček, pokazal za njim:

»*Ko bom velik, bom dva žrebca kupil. Vi boste v kočiji zadaj sedeli, jaz pa na kozlu!*«

Besede so imele globlje ozadje kakor navadno otroško blebetanje. Treba pomisliti, da je bila hroma, da so jo otroci vozili na daljšo pot v posebnem vozičku, — krumpež mu pravijo — da so jo v tem vozičku često prevrnili, da

Stopnice z dvorišča v vežo; zdaj jih je devet, prej je bilo stopnišče bolj strmo in je bilo osem kamnitih stopnic. Vrh stopnic, stric Peter'.

raditega otrok ni mogla sama nositi na polje, da jih prav radi noge vobče ni nosila in da je bila njena hči »teta Mica« tista, ki je prevzela te dolžnosti.

Osmi otrok je bila Jožefa, ki se je poročila k Belejevim v Zabreznico.

Naj se ustavimo pri tej zanimivi, nadškofu po licu najbolj podobni ženi! Pri Belejevih je namreč morala podpirati pet voglov in ne samo treh. Njen mož Šimen je bil nad vse dober človek, a godčevske narave, zdaj bi rekli ‚bo-em‘, vesel, zabaven, — nečaki še danes vedo, kako je pel z zanosom o nebeški ohceti — a gospodar ni bil. K temu se je pridružila še nesreča, da so dvakrat pogoreli. O Žefi, ki je koj po materini smrti doma gospodinjala, pripovedujejo, da je bila žena, ki je z zdravim humorjem in molitvijo prenašala vse nesreče, in ki si je upala tudi bratu škofu povedati svoje mnenje. Tudi ona je brata onikala, a le v družbi, ne pa, ko sta bila sama.

Deveti otrok Janez je bil trgovski pomočnik v Trstu. Ker o njegovi bolezni in smrti ni bilo dovolj jasnosti, sem dognal tudi to. Janez je *od očeta, ki ga je obiskal*, hitel na vlak in se prehladil. Dobil je pljučnico. Ko je dr. Jeglič, takrat vicedirektor v semenišču v Ljubljani, izvedel za njegovo bolezen, ga je hitro obiskal in našel, da je vsaka pomoč izključena. On sam osebno mu je pripeljal duhovnika za poslednjo izpoved, dasi je bil brat mnenja, da se še ne mudi, *ker so mu zdravniki bolezen prikrivali*.

Zadnji otrok je bil Jože, trgovec v Ljubljani, soustanovitelj Gospodarske zveze in »Uniona«. Z dr. Krekom sta zidala znane delavske hišice v Zeleni jami in bila večkrat skoraj na tem, da ju bodo zaprli in vse pognali na dražbo. Nazadnje je bil vinski trgovec ter ga je pred Prešernovim spomenikom zadela kap, ki ji je čez nekaj dni podlegel, zapustivši mlado dvaintridesetletno vdovo in šest otrok.

Če pogledaš sedaj vpliv Pogorevčkove Mine na njene otroke, se najprej razodene, da so bile v družini štiri skupine.

1. sin France,
2. dekleti Mica in Žefa,
3. sin Anton,
4. sinova Janez in Jože.

Sinovi France, Janez in Jože so bili trgovci, le da je bil France tudi klobučar in v tujini in je bila mati Mina še zdrava, ko je odšel. France je veljal

Kuhinja s pogledom v vežo. Stene, ki zdaj loči oba prostora, Pogorevčkova hiša še ni imela; zato pa samo tako dolgo kuhinjo, kakor je vidna. Zdaj je kuhinji dozidan velik prostor in napravljeno veliko okno, dočim je bila prej le mala lina.

doma za »izgubljenega«, vendar moram ugotavljati resnici na ljubo, da je v starejših letih zelo zgledno živel in je njegov sin Tone, nadpaznik v prisilni delavnici, z nekim ponosom nosil šempetersko cerkveno bandero in ne morda, ker je bil stric škof; tudi je znano, da je Anton zahteval, naj družina moli zvečer rožni venec. Če bi ne bil imel zgleda, bi ne bil takšen!

O dekletih Mici in Žefi smo govorili, pripomniti bi imel, da sta morali gospodinjiti in ne samo biti gospodinji. Kaj je takrat zahtevala od Marije najprej dekanova kuhinja v Begunjah, si danes ne moremo prav predstavljati. V Begunjah je bil takrat še graščak, in farovška kuhinja ni smela zastajati za grajsko. V Begunjah je bil sedež dekanije! Že tako so bili kranjski farovži gostoljubni, ker tujski promet še ni bil razvit in gostilne so bile pač za duhovnike neprikladne. Duhovniki, ki so bili na poti, so se morali držati župnišč, prav tako so se drugi držali graščin ali farovžev odnošno hiš dobrih znancev. In v tak vrvež je bila postavljena Mica; in čuda, da se je čutila samosvoja, posebno, ko je morala prej doma pomagati materi.

Kot koriozum lahko povem, da je zahtevala od mlajših spoštovanje, ki bi šlo materi in da je n. pr. imela najmlajšega brata skoraj štiridesetletnika za dečka, ko je bil že poročen, ter se ona vedla napram njemu kot skrbna in ljubeča starejša sestra gospodinja.

To njeno zadržanje je vzbujalo mladi bratovi ženi neprijetna čustva, a mož se svoji sestri ni upal zameriti.

O njenem gospodinjstvu priča zgodba o ribezlju. Na Goričanih je bilo mnogo ribezlja, v škofiji so gospodje iz pisarne in družine dobivali hrano. Ker ga je bilo mnogo, so ga jedli, jedli in jedli, da ga jim, pravijo, še danes, kjer so širom sveta, niti omeniti ne smeš!

In takih anekdot je še mnogo, vse pa razločno kažejo, da je imela prve vplive od matere Mine.

Hujši del je imela Žefa. Najprej doma: po materini smrti je ona dalj časa gospodinjila očetu kakor sestra, potem pa pri Beleju v Zabreznici. Tam, kakor rečeno, je morala večkrat trdo prijeti, da ji voz ni ušel po strmini.

Znana je njena molčečnost, tako da sta prišli s sestro Mico radi tega v hišni pregovor. Kako je svoje otroke vzgojila, priča rodovnik.

Za sina Antona je Pogorevčkova Mina dala srce. Sklepam, če ne bi bil deležen tolike ljubezni, bi ne bili imeli tega škofa. Da je sekularen pojav, vemo vsi, a mnogo jih je, ki si ne vedo razložiti njegove neizrekljive človeške pazljivosti na eni strani in njegove popolne nedostopnosti v stvareh, ki jih je enkrat spoznal za pravo. Ni bil oportunist, a oportunist že ni bila njegova mati, njegova mati ni poznala ovinkarskega trgovanja ne z blagom, ne z dušami. In to lastnost je vsesal z maternim mlekom.

(Dalje prih.)

**NOVIM NAROČNICAM LAHKO POSTREŽEMO Z VSEMI
LETOŠNJIMI ŠTEVILKAMI!**

Sestra Dragica

(*Nadaljevanje.*)

Tako je ugibala sestra Lilijana in spregovorila:

»Poslušaj me, Ivanka-Dragica! Vzeli so ti knjige, ker so te knjige zapeljale in te še zapeljujejo. Tolažiš se z njimi in podaljšuješ boj, ki je že tako predolg. Prav je, da so ti jih vzeli; zdaj, ko pogrešaš knjig, ljubezni in doma, boš pravilneje izbirala in lažje presodila, kaj ti je ljubše.

Dragica, bojuj se, bojuj! Privesti moraš boj do konca, do zmage, ne smeš se kar vdati v svojo usodo. Bog hoče veselih nevest, radovoljnih žrtev. Če tega ne moreš, če ne moreš iztrgati iz duše sliko človeka, tedaj, Dragica, vrni se!

Poskusi še enkrat, poskusi se živeti v samostansko življenje, poskusi obrniti hrepenenje svoje duše navzgor! Samo, ne bodi ravnodušna! Brezčutnost je smrt, je hujša ko smrt.

Če so ti vzeli knjige, ti niso s tem vzeli možnosti, da se izobrazuješ, da spopolnjuješ svoje znanje. Niso najbolj učeni tisti, ki dokončajo visoke šole in napravijo doktorate itd. Najboljša, najvišja šola je življenje samo. Če se hočeš res izobraziti, res dvigniti v višavo, tedaj, Ivanka-Dragica, poskusi učiti se iz življenja. Beda, bol in boj, to so največji učitelji; iz te šole pridejo res velike duše. Da bo tvoje srce razumelo jok in smeh, veselje in žalost, srečo in bedo, krepost in greh, žrtev in strast, — to moraš doseči. Da bo tvoje oko, še bolj, tvoje srce razločilo dobro in slabo, laž in resnico, da bo razločilo solze, ki jih izžema bol in kes, razočaranje in obup od tistih, za katerimi se skriva zvijača in hinavščina, — tako se moraš izobraziti!

Samo: ne kloniti, ne obupavati! Zaupaj! Verjemi, da nad nami bdi modro oko vsemogočnega Stvarnika! Dragica, on ni samo tvoj sodnik, on je tvoj najboljši prijatelj in brezmejna je njegova ljubezen.«

Po vrtu so se pripodile gojenke. Ko so našle sestro Lilijano, so jo takoj obkolile.

»Pa smo vas le našle!« je ploskala Zdenka in se vrtela pred njo. Sestra Lilijana se je hudovala, pa le na videz:

»Pred vami tako človek nima nikdar miru, vedno ste mi za petami.«

»Ko vas imamo pa tako rade,« je zategnila Zdenka in ves obrazek se ji je dobrikal.

»Pa ne v resnici!«

»O res, res« so vzklikale vse.

»Tudi, če vas kregam in kaznujem?« je vprašala sestra in opazovala živahne obrazke pred seboj. Deklice so pritrjevale, nekatere takoj, druge po kratkem preudarku. Samo Zdenka se je našobila:

»Hm, — takrat vas pa ne maram!« Gojenke so bušnile v smeh in se dregale. Tudi Ivanka se je nasmehnila, čisto rahlo — a vendar. Tak vesel otrok ko ta Zdenka — je bila nekoč sama. A zdaj?!

Sestra Lilijana je, ne da bi gledala Ivanka, vendarle opazila ta nasmeh in dobro ji je del. Najraje bi bila pohvalila Zdenko, ki ga je izvabila.

»Hm, hm! Zdenka, pa še to povej, kako dolgo traja ta tvoja nenaklonjenost?«

»Tako dolgo, da me spet lepo pogledate.«

»Saj jaz sploh ne gledam lepo!«

»O pač. Vi gledate vedno tako, kakor kdo zasluži. Hudega hudo, jeznega jezno, blagega blago in žalostnega tolažeče in sočutno. V vaših očeh je nekako ogledalo.« Tako je modrovala Darinka. Jelka pa je prišla sestro za roko in, božajoč jo, je menila zaupno:

»Jaz vas imam vedno rada, častita sestra. Tudi, kadar me kaznujete. Saj ste naša mamica.«

»Naša mamica, naša mamica!« so vzklikale vse vprek in Jelka se je dobrikala dalje:

»Prosim, častita sestra, pojdite se z nami igrat tja na trato!«

»Pa grem,« se je vdala sestra, pokimala še Ivanki in se pustila odvreči. Pred njo se je vrtela Zdenka in ploskala z rokama:

»To bo prijetno — juh — juh —!«

Ivanka se je naslonila ob kostanj in gledala veseli dirindaj. Jesen je bila v naravi, toda srca teh mladenk še niso vedela, kaj je jesen. — Gledala je sestro Lilijano in zaželela, da bi tudi ona bila obkrožena od ljubeznivih, živahnih deklic, ki bi ji rekle, da jim je mamica. Saj, saj to je pred njo . . .

Vživela se je v to misel in ta jo je poživila. Resno se je trudila, da bi postala prava redovnica. Mnogo je molila in se trudila, da bi bila povsod prva. Postala je vzor novinke. Sestra Stana je javila radostno vest častiti materi. Ta je bila zadovoljna in je omenila sestri Lilijani:

»Imela sem prav. Ostala nam bo in — vrla sestra bo.«

Sestra Lilijana se je zamislila. Ali bo res? Ali je mogoče, da se je ona, ki tako dobro pozna mlada srca, motila o tem dekletu in ga napačno razumela?

Če se pomiri, je prav; ampak res pomiri, res vzljubi samostan. Bog jo varuj, da bi sebe varala in druge!

Ivanka se je še in še trudila, da bi bila vzor novinke. Vztrajala je nekaj mesecev, pa je spet omagala, spet se pogrezala v brezčutje. Tega niso čutili in opazili drugi, le sama je opazala. Ker se je bala tistega brezčutnega stanja, je začela spet boj s samo seboj, začela vrtati v lastno dušo in vleči iz nje, kar je nedavno pokopala. Ni več marala zapreti oči in hoditi kot slepec, ne, odprla jih je, gledala, učila se iz opazovanj, spoznavala in — zorela.

Prej je hotela vse pozabiti, iztrgati iz duše dvom in omahovanje, biti vsaj na zunaj to, kar je bila po obleki. Pa ni našla notranjega miru.

Varati ljudi bi bila mogla, a varati Boga bi ne mogla. Sram jo je bilo pred Bogom in samo seboj, ko so jo hvalili in stavili za zgled. Ah, ti ljudje, ki sodijo po videzu! Bog pa, Bog gleda na srce in se ne zadovolji z zunanostjo. Ljudje mislijo, da je dovolj, če se slepo drži pokorščine, če spol-

njuje redovniška pravila, če uboga brez odgovora, če je vestna in točna v vsem, pri delu in molitvi.

Tako mislijo ljudje po večini in tako tudi ravnaajo. Ivanka pa je čutila, da je to laž in ta laž se je ponavljala dan za dnevom. Laž je bila obleka, ki jo je nosila; laž koprena, laž vestnost, s katero je opravljala svoje dnevne dolžnosti, laž molitev, ki so jo šepetale ustnice. Toda njeno srce, ki ni hotelo mirovati, ki se ni uklonilo videzu, le ni razumelo besede »pokorščina«. Slednji utrip te male stvarice je veljal Mirkotu in domovini, to je čutila vedno jasneje. Ti dve besedi sta bili njena radost in njena bol.

Mirko, ki se je nekdanj igral z njo, ki jo je vodil v šolo, ji prinašal cvetja, ki jo je učil, tolažil, svaril, ki jo je — ljubil. Kaj bi neki rekel, če bi jo videl takšno: blede, potrto, v obleki, ki jo dela še žalostnejšo? Ljubljeni Mirko, kaj delaš, kaj misliš? Ali veš, kaj je z ljubljeno? Ali tudi ti misliš in verjameš z drugimi, da je Ivanka dosegla največjo srečo?

In domovina! Domovina, ki je tako lepa s svojimi hribi in dolinami, s svojimi krasnimi jezери, s svojimi zelenimi gozdovi, med katerimi se vije kalna Drava?

Lepa koroška domovina! Kdo bi te ne ljubil, kdo ne hrepenel po tebi?

Ivanka je tedaj spoznala, da je ljubezen do Mirka in domovine največje, najmočnejše hrepenenje njene duše.

Ob tem spoznanju je vzkliknila: »Ne, ne ostanem tu! Vrnem se, pa naj poreko ljudje karkoli.«

Toda od sklena do njegove izvršitve je često daleč. Ivanka se je še vedno bojevala, vedno ji je še manjkalo moči, da bi se uprla vsem in vsemu in sledila klicu svojega srca. Spet je poiskala sestro Lilijano in ji potožila svoje stanje, ki jo mori in katerega še sama ne razume več. Njena notranjost se upira njeni zunanosti.

Sestra Lilijana jo je mirno poslušala in ji odgovorila:

»Prav, da si prišla do zaključka! V tebi se bori laž z resnico. Ti veš, da je tvoja zunaniost le nekaka prevara, le nekako slepilo za druge. Pred Bogom in samo seboj pa se sramuješ svoje laži, ker ljubiš resnico.«

Želja po znanju te je zapeljala, strah pred ljudmi te drži tukaj; tvoja volja pa je preslaba, da bi se uprla in končala začeti boj za lastno prepričanje. Ali veš, kaj se pravi biti redovnica? Redovnica biti se pravi: Imeti le eno željo, le eno hrepenenje: služiti Bogu z dušo in s srcem, z vsakim srčnim utripom in z vsakim dihom.«

»To sem spoznala,« je vzdihnila Ivanka. Sestra pa je nadaljevala:

»Kdor iz neznanja vara, se mu to ne šteje v zlo, ta je lahko srečen in zadovoljen. Kdor pa pozna resnico, pa ji ne sledi, ta greši proti samemu sebi in proti Bogu, ki je večna Resnica.«

»O, sestra Lilijana, ljudem to ni mar, oni gledajo le na zunanost.«

»Kdor je preslab, upreti se takemu ljudskemu mnenju, ostane pač razdvojen in nesrečen, če, kar je še hujše, ne zaide v ravnodušnost. Mnogo jih je, ki pridejo v samostan iz kakih stranskih nagibov, brez pravega poklica. Vztrajajo, ker se bojijo življenja in ljudskega mnenja. Toda, to so take,

katerih notranjost je nerazvita. Te ne čutijo dvoma, ne razdora; ravnodušno gredo skozi življenje. Druge, kakor na primer ti, pa imajo nežno, občutljivo dušo, ki se ne ukloni videzu, ki je mirna in zadovoljna le tedaj, ako je vnanjost in notranjost v soglasju. Dokler je razdvojena, je nesrečna in usmiljenja vredna.«

»Ah, kako nesrečna! Razdor, razdvojenost, to je najhujše, kar sem dozdaj skusila.«

»Hud boj ni nikoli brez sadov. Kakor ogenj je, ki čisti. V tem ognju se zvari značaj, lastno prepričanje, utrdi se volja in zbudi samostojnost in odločnost. Ko boš tako močna, da te ne bo več strah pred predsodki, ko boš delala le to, kar odgovarja tebi sami, ko boš privedla v soglasje svojo notranjost in zunanost, tedaj bo končan boj s seboj, začel pa se bo boj z drugimi. Ta boj pa traja vse življenje. Ljudski rod je večkrat kratkoviden; zato obsoja vse, kar ne razume. Junak je, kdor v tem boju ne omaga. Ti ne boš omagala, ako boš zvesta Bogu in poklicu, ki ti ga je on položil v dušo.«

»Častita sestra, še eno vprašanje: Ali pa ni slabost, vračati se? Ljudje vsaj trdijo, da značajan človek nikdar ne omaga, da gre vedno le naprej.«

»Hm. Misli si velikega vojskovodjo, ki si je napravil svoj bojni načrt, pa zadene v izvrševanju na kako oviro, da ne more naravnost do cilja. Kaj bo storil? Vrnil se bo, da po drugi poti nadaljuje svoj pohod. Ni mogoče vedno naravnost do cilja — in ne z glavo skozi zid. Večkrat človek po ovin-kih pride na pravo pot.«

»Razumem vas, častita sestra; Bog vam plačaj!«

»To upam. In, da me ne razumeš napačno: Ako bi bila imela kaj upanja, da se ti tudi brez tega pomiri duša, bi ti ne svetovala vrnitev. Saj izgleda, kakor da te odvrčam od poklica, ki sem se mu sama posvetila in ki mene osrečuje. Toda, prej ali slej bi ti vseeno postalo pretesno tu med zidovjem in vezi, ki so meni sladke, bi bile tebi brez koristi. Jaz služim Bogu z zavestjo, da sem se mu darovala, tebe bi pa vse življenje pekla zavest, da si se mu prodala: On tebi znanje, ti njemu svojo svobodo. Tako bi mu ti ne bila nevesta, ampak sužnja. Več je med redovnimi poklici tudi takih sužnjev: ti meni to, jaz tebi svobodo. Prava redovnica pa reče: Ker te ljubim, zato se ti posvečujem z dušo in telesom. — To je velika milost in edino te so res srečne. Ker imaš razvito notranje življenje in dušo vso mehko in občutljivo, zato čutiš, da nisi storila prav, čutiš, da nisi nevesta, ampak sužnja. Tvoja duša pa hoče in zahteva svobodo.«

»Kako me poznate, da, bolj ko se sama poznam. Da, vse se v meni upira, da ne morem vzljubiti ničesar, če tudi je še tako lepo in dobro, za kar se nisem sama odločila prostovoljno. Ljubim znanje in vendar ga sovražim, ker mi je vzelo prostost, ker mi je vzelo možnost svobodno razpolagati s samo seboj.«

Sestra Lilišana je pritrdila z glavo in se dvignila. Pa si je naenkrat domislila nekaj posebnega. Že je odprla usta, da pove svojo misel, pa se je zadnji hip zopet premislila. Rekla je samo:

»Pojdiva v kapelo, sestra Dragica! On ima pravico, da izve, kaj sva govorili in še več.«

Šli sta čez hodnik in pokleknila v kapeli pred oltar. Ves v cvetju je bil. Ivanka se je spomnila, da bo jutri prvi maj, maj, najlepši mesec, maj, posvečen nebeški Materi. Nekdanje upanje je oživel v njej, prosila je nebeško Mater za pomoč in varstvo.

Sestra Lilijana je pritrdila z glavo in se dvignila. Pa si je naenkrat ki obupujejo, ki iščejo pravo pot, ki padajo in se težko dvigajo. Molila je za vse, prav posebno za razdvojeno dekle ob svoji strani. In kot bi se opravičevala, je rekla vmes:

»Gospod, saj vidiš, dokler je sužnja, te ne more ljubiti; ko bo prosta, bo prišla k tebi z vso dušo!«

— — — —

Ivanka se je vrnila iz kapele pomirjena in odločna. Takoj je poiskala svojo prefekto, sestro Stano, in ji povedala, da je sklenila vrniti se v svet. Sestra Stana se je zelo začudila in vprašala, odkod ta nagli in nepremišljeni korak.

»Nagli?« se je začudila Ivanka, »saj vendar bojujem že nad eno leto in še več — boj sama s seboj.«

»Bojujejo se tudi druge. To je skušnjava. Sestra Dragica, premislite dobro vse posledice. Samostan vam nudi vse udobnosti, nudi vam nadalje priliko, da se izpopolnite, da izkoristite svoje zmožnosti. Sijajna bodočnost, častna bodočnost vas čaka; a v svetu — sramota, zaničevanje, boj z vsakdanjostjo.«

»Vse to vem, a kljub temu pojdem.«

»Pa zakaj, čemu? Kaj vas vleče ven? Ne poznate življenja in si ga slikate z lepimi barvami. Gotovo vas vleče ven tista takozvana ljubezen, a verjemite: Ljubezen je le v knjigah in sanjah lepa, v vsakdanjosti je večkrat varljiva.«

»Ljubezen do domovine je vedno lepa in ljubezen do človeka tudi, dokler je čista. Toda: ne zaradi ljubezni, zaradi resnice odhajam. Nočem, da bi bilo vse moje življenje ena sama laž.«

Sestra Stana je zmajala z glavo:

»Zaradi resnice? Kje pa jo boste našli, če zapuščate Boga, ki je vir vse resnice?«

»Ne zapuščam Ga; služila mu bom zunaj še zvesteje ko bi mu tu. Tu mu služim z lažjo, zunaj mu bom služila z resnico.«

»Kesali se boste, ko bo prepozno. Življenje je trdo, boj za obstanek težek. Tisoči in tisoči omagujejo v tem boju; v boju za kruh so žrtvovali vse svoje sile, pa ga še stradajo. Tu pa ste z vsem preskrbljeni.«

»Kljub temu ne morem drugače. Ne morem še nadalje živeti z zavestjo, da sem se prodala.«

Sestra Stana je skomizgnila z rameni:

»Kakor hočete, toda žal vam bo. Počakajte še nekaj časa, saj je vseeno.

Sicer nimate nobenih obveznosti, vendar častiti materi pa morate vseeno sporočiti svoj odhod.«

— — — — —
In pustili so jo čakati še ves mesec. Lahko bi bila kratkomalo odšla, pa ni hotela. Čemu se skrivaj plaziti, ko ima pravico svobodno oditi?

Častita mati jo je poklicala predse. Ni ji branila, saj to ni smela — tudi cerkveni zakon ščiti svobodo mišljenja, — le opozorila jo je na važnost tega koraka. In ob koncu jo je vprašala: »Kaj tedaj, ako te razočara tudi ta korak? Prišla si zaradi znanja; ni te zadovoljilo. Bog ve, ali boš tam v domovini našla vse tako, kakor misliš? Kaj pa, če je tisti fant med tem časom pozabil nate in vzljubil drugo?«

Častita mati je mislila, da bo to vprašanje vzelo dekletu sapo. Nekoliko jo je res osupnilo. Na to res ni mislila, a o njem ni dvomila. Tudi sedaj se je nasmehnila in odgovorila:

»Ne, tega se ne bojim. In če bi me Mirko razočaral, ostane mi še nekaj: domovina. Ta je zvesta, lepa, bogata in ljubezni vredna.«

»A če bi te vse razočaralo? Ali bi tudi v tem slučaju imela pogum za ta korak?!

Ivanka je pomislila: Kaj, če bi bilo to res? A kmalu je ugotovila, da je vse to ne sme zadržati in je povedala:

»Tudi če bi ne bilo Mirka, ostane še domovina. Če me varajo sanje o njeni lepoti in bogastvu, ne vara me srce o ljubezni, katero čuti. Samostan me hrani z belim kruhom, a ne tekne mi . . . Skorja črnega kruha v domovini mi bo teknila boljše. Tam doma bom lahko molila, bom ljubila Boga — tukaj ne morem.«

— — — — —
Drugi dan je Ivanka slekla črno haljo in se oblekla v svojo nekdanjo obleko. Snela je pajčolan in zlati lasje so se usuli čez ramena, kakor bi se tudi veselili prostosti. Rahlo jih je spletna v dolge kite. Nato je zložila svoje stvari v kovčeg. Naročeno ji je bilo, da naj odide taino, zaradi drugih. Zato se ni poslovila od tovarišic. Le čez hodnik je stekla in potrkala na vrata. Na poziv od znotraj je vstopila v sobo sestre Lilijane. Ta je klečala pred razpelom in molila. Ni se dvignila ob njenem vstopu in vprašala, saj je videla na obleki in obrazu dekletovem, kaj in kako.

»Motim vas, častita sestra.«

»Ne motiš. Prišla si po slovo?!«

»Po slovo. Zahvaljujem se vam in obenem prosim, molite še dalje zame!«

»Bom. Vedno molim za tiste, ki se bore, ki trpe in med temi si tudi ti, Ivanka-Dragica. Ne pričakuj preveč dobrot od življenja! Ta dolina, je dolina solz. Pripravi se na razočaranje, ker brez teh tudi življenje zunaj ne bo. Bodi zvesta Bogu in sama sebi!«

Podala ji je roko. Ivanka se je sklonila in jo poljubila spoštljivo in hvaležno. Kot bi se dotaknila nekaj svetega, tako ji je bilo. Tedaj pa se je

sestra Lilijana dvignila, peljala Ivanko do škropilnika. Tu je vzela blagoslovljeno vodo, poškopila Ivanko in jo prekrizala na čelo.

»Bog s teboj, dete, in ti z njim!«

Nato jo je spremila k vratom. Preden jih je odprla, je objela dekle in jo poljubila na sence. Skoro istočasno je že odprla vrata in jo porinila ven, pa zopet zaprla.

Ivanka je stala na hodniku sama, vsa prevzeta od nenavadnega dogodka. Obsijalo ji je dušo. »Blagoslov svetnice in poljub matere me bo spremljal v novo življenje« ...

Ob tej zavesti je čutila v sebi neizrečeno sladkost.

(Dalje prihodnjič.)

Julija Pajman:

MARIJA V UMETNOSTI

Marijina mladost. Slikal J. d' Argoat.

Človek bi mislil, da je Mater božjo bolj slavila upodabljavača umetnost kakor književnost. To pa se nam zdi le na prvi pogled.

Že umirajoči helenizem je na predvečer zmagoslavja v Efezu še posvetil svojo najlepšo književno obliko — tragedijo novi veri. V tej poslednji grški drami, ki je delo Gregorija, škofa v Antiohiji, in ki je zaeno tudi prva krščanska drama, ki ni več pisana za hrupno gledališče, marveč za cerkev, bralec že sluti, kaj sme upati od te nove luči. Ta zadnja grška ali prva krščanska žaloigra tvori verižni sklep, ki je že skovan v ognju božje Matere. Gregorij sam pravi v uvodu: Iz ust Matere božje boste slišali trpljenje

njenega božjega sina.« Ta poslednji grški pevec nam kliče v spomin žaloigro Kalvarije, kot bo pozneje Jakopone da Todi v svoji srednjeveški rahločutnosti jadikoval svoj »Stabat.« V tragediji velikega škofa pa se grški lepoti že pridruži hebrejski sijaj prerokov: Mati božja gleda svojega sina, ko ta gre v smrt. Mati božja se tu že prikazuje kot sveta junakinja v besedi in dejanju, ki stoji na Kalvariji samo zato, da objokuje izdajalca, ki je obupal nad božjim odpuščanjem, da govori o slavi gospe iz Magdale, da h Križanemu privede skesanega Petra, in še zato, da prosi za ves Izrael. Pod križem torej, v krvi in smrti Gospodovi se začneja kraljevska pravica materinske molitve, ko sliši božje besede, obdane s svetim sijem tišine in smrti, ki ji dajejo vso oblast, ki vsebujejo vso skrivnost: »Glej, Tvoja Ma ti!« Zato pevec lahko konča svoj slavošpev, proseč Devico, mater Go-

spodovo, naj veselje Velike nedelje razlije preko vsega človeštva. In to molitev bo pozneje povzel Dante, in povzel jo bo tudi Goethe.

Z novo civilizacijo se pojavi tudi nova književnost, ki je prav tako nova in izvirna kot je arhitektura, ki se imenuje gotska, kjer kraljuje podoba Matere božje kakor v književnosti. In kakor ta arhitektura že v sebi vsebuje sile vseh bodočih šol, tako tudi krščanska književnost srednjega veka, kljub bolj navideznemu kot resničnemu povratku proti antiki, vendarle že uvede neposredno umetnost moderne dobe od Danteja do Goetheja in Pavla Claudela. Ne smemo pa pozabiti, da se Marija od vseh početkov pojavlja pod kraljevskim varuštvom liturgije, kjer postane najvišja pesem Mariji — molitev njej v čast.

Zato najdemo božjo Mater v legendah, pa najsi je pri kakem Heisterbachu, ki je zbral bogati legendarni cvet ob Renu, ali v zgodovini Teofilovi, ki bi jo prav lahko imenovali legendo obupa. Naloga legende pa je nujno poetična, ker je pravi cilj umetnosti pač ta, da v čaru lepote služi književni resnici.

Te preproste zgodbice pa rastejo in v Shakespearovi dobi jih poveča še mojster Marlowe. Najdemo pa jih tudi v nešteti vizijah onostranstva, ki naj bi pripravile najvišjo umetnino Dantejevo, kjer se Marija prikazuje kot posredovalka za grešnike. In ob simbolični tehtnici Mihaelovi, ki meri zasluge in dolgove njenih varovancev, jo zopet gledamo, kako svojo dlan naslanja na stran odrešenja . . .

Istočasno pa se v književnosti razvija tudi njen najlepši cvet: lirično pesništvo, čigar višek doseže v sv. Bernardu, katerega Goethe že dolgo po tem srednjem veku še imenuje s skolastičnim imenom: »Doctor Marianus«. Sveti Bernard je glavni odmev Efeza in njegov glas je beseda matere v tišini Boga.

Toliko lepih strani pa bi le še ne moglo iti v boj z upodabljačo umetnostjo, zlasti ne z arhitekturo, stvariteljico katedral, to neprimerljivo podobo Marijino, če bi katedrala sama ne bila prevedena v nesmrtni pesnitvi »Divini Komediji«. V Dantejevi umetnini vse spominja na svetišče Naše Ljube Gospe. Ta duhovna sličnost obeh zgradb, arhitektove in pevecve, je pa popolnejša šele pod navdihom skupnega ideala: katoliške miselnosti.

V predvorih katedral se pojavijo Aristotel, Virgilij, modrijani in pesniki, katerih antično znanost in nesmrtni speve Dante ljubi. Kripta, polna smrti in zgodovine, odgovarja Florentinčevemu Peklu, cerkvene ladje, kjer krščanska množica živi, moli in trpi, pa njegove Vice in zadoščenje. Če se spomnimo Dantejeve vizije v gozdu, se naenkrat znajdemo v dekoraciji sedmega speva Vic, kjer se milina gozda meša s težo skal. Med robom prepada in visokostjo zadostilne poti, na zvezdnati preprogi, kjer dehte nadnaravne cvetke, Dante prikazuje duše, ki pojo: »Salve Regina — Pozdravljena Kraljica!« Sicer pa Dantejeve Vice vsebujejo vso liturgijo katedralne, manjka jim le psalmov in kretenj očiščenega življenja. Izza skrivnostno zaprtih vrat se sliši Te Deum, v spomin Oznanjenja pa se tu poje Angelus in procesija, veličastnejša kot katera si bodi na zemlji, slavi Ma-

rijo v Litanijah. Nad temnimi okni se odpro barvasta cerkvena okna — Raj. Ali se nam ne zdi, da so Kartuzijske »rože« slike te vizije, kjer Dante prikazuje oba roda angelov in izvoljencev, kot dve velikanski svetlobni kolesi, katerima Mati Jezusova tvori žareče središče, podobno klicu jutranje zarje, ki razsvetljuje sinjino in očaruje polet angelov? In Beatricin obraz, ali se ne prikaže pred pevčevimi očmi na prav isti način, kot gledamo mi ta okna? »Videl sem kronano z večnimi žarki, ki se odbijajo v njo . . . četudi je bila v razdalji, večji od one, ki loči sinjino neba od globine morja, je njen pogled prihajal k meni brez vsakih ovir.« Po simboličnem ustroju, kakršnega najdemo pozneje čudovito razvitega v Goethejevem delu, tvori Beatrica prvo podobo najvišje materinske dobrodelnosti, v kateri dovrši delo usmiljenja, ko gre do pekla iskat Danteju prvega vodnika, sama pa postane njegov spremljevalec v nadzemeljskih pokrajinah. Da pa pevec spozna tri vodnike v treh svetovih, po številu, ki je ključ Dantejeve pesnitve, Beatrica izgine in nadomesti jo sv. Bernard. In besede, katere potnik večnih pokrajin posodi svetniku, so samo še slavospev Naši Ljubi Gospej . . .

Serafinska doba nam je dala Jakopona dei Todija, ki je veličastno živel svojo dobo in preko nje tudi dramo neumrljive bolečine človeške. Mladi Jakopone se hitro povzpne do najvišjih časti. Doktor prava v Bologni se bavi s politiko, svoji zelo stari rodovini vrne bogastvo in pridobi si divno ženo . . . Toda glej, ljubljena mu umrje v vsej mladosti in na prav tragičen način. Z izgubo te ljubezni je možu odvzeto vse. Njegovo življenje bo odslej le še pot svetnika in mučenika, ki ga pelje v jetnišnico. Izpuščnemu malo pred koncem, mu je še dano, da umrje v slavi angelov na božični večer. In izmed njegovih 200 pesmi, mističnega, satiričnega in moralnega značaja, je Cerkev izbrala biser: »Stabat Mater«, v srce segajočo tožbo Naše Ljube Gospe, ki pod križem stoji. S Stabat Naše Ljube Gospe ob jaslicah je Jakopone da Todi dal prvemu dvojčka. Ta radostni Stabat pa je veliko manj znan kot oni pod križem. Oba »Stabata« pa slavita, vsak po enega izmed obeh polov frančiškanske miselnosti in nam dovoljujeta, da globlje spoznamo značaj marijanske književnosti srednjega veka. To ni več legenda, marveč zgodovina mističnega pevca samega, ki svojo lastno pesem doživlja. Zato njegovo in življenje Frančiškovo, katerega so živeli in spisali asketi, postane najlepši spev marijanske literature.

Goethejeva pesnitev natančno odgovarja Dantejevi. To sta dva spomenika, oba poklonjena Naši Ljubi Gospej. Kakor Dante, tako tudi Goethe prinaša krščanski cerkvi najlepše antične spomine. Kakor Dante, tako tudi Goethe opeva nežnost žene, katere pratip se mu zdi Naša Ljuba Gospa. Kot Florentinec tako tudi Goethe najde edino zdravilo zoper zlo le v odrešilni ljubezni, katere prihod pozdravlja po Naši Ljubi Gospej »Mater Gloriosak«. Tudi Goethe se spominja srednjeveških legend in njegov Faust, ta pravnik Teofila, in njegova pot preko življenja in pravljic, resničnosti in sanj, napravi končno zmagoslavje Marijino le še bolj veličastno.

Faustova duša uide peklu in se dvigne proti nebu. Tudi tukaj torej doživimo vnebohod v dekoraciji skal, gozdov, samot, kjer se bogogledec

dvigne v sinjine. Goethe podaja ta mistični polet v sintezi treh svetnikov. Končno pa, in kakor v »Divini Komediji« se v »najvišji in najsvetejši celici« pojavi »Doctor Marianus«, učenjak marijanskega usmiljenja, čigar klicanje Marije ni nič manj značilno kot ona molitev, v kateri Dantejevi stihii vsebujejo miselnost svetega Bernarda. V tem slavospevu materinske ljubezni se prikaže Mater Gloriosa, še vedno pribežališče grešnikov, prihajajoča blagoslavljat nov plen, katerega so vrstnice iztrgale peklu in ena njenih sporkornic, »ki je nekoč bila imenovana Marjetica«, sprejme rešenega grešnika. S svojo junakinjo pokaže Goethe, »ta veliki pogan«, še vse bolj krščanski smisel nego Dante, kajti če je naravno, da se dá kot spremljevalko v raj devico, ki je umrla na pragu deklinške dobe, je veliko redkejša ona misel, da se taka naloga poveri njej, katere greh postane velika krivda junaka. In tako slavospevu treh angelov, s katerim se Faust začneja, dá odgovor deklica, grešna deklica, ki pa izusti zakon usmiljenja. In zadnja duhovita poteza je v tem, da so besede Marjetičine v njeni molitvi h Kraljici nebes prav iste, katere je nekoč vpletla v molitev, v kateri je prosila za vrnitev ljubimca. Tudi končni prizor pesnitve je Goethe povzel po Danteju. Po srce trgajočem srečanju z grešnikom, katerega še vedno ljubi, se grešnica, kot Beatrica, odmakne v svetlobo, da dá prostora »Marijinemu učenjaku« čigar klicanje pozdravlja v Devici »Kraljico velikega imperija, mater vseh živih.« Med vsemi naslovi, ki tako bujno rastejo okrog Nje, je Goethe zbral onega, ki slavi božje materinstvo in Devico, zato v negovi pesnitvi ne nosi drugega imena kot »Mater Gloriosa«. S tem naslovom nam je dana vsa skrivnost Boga v njegovem stvarstvu: »Das Ewig Weibliche«, ki je skrivnost vsega, kar živi v Bogu po ljubezni za ljubezen njegove slave. Mater Gloriosa, mati edinega izraza, božje Besede, pusti, da na ves svet žari počelo ljubezni, od »marjetice«, ki se je razcvetela spomladi, do zamaknjene duše v vsej »blazenosti«. Tako je torej »Das Ewig Weibliche« žarjenje, čigar cvet je Marija. In Dante je videl vrtnice, ki razsvetljujejo nebo, Goethe pa, ki je ostal vklenjen v tuzemstvo, priznava vsaj odrešilnega duha. Dasi prvi antičen in srednjeveški, drugi antičen, srednjeveški in moderen, vendar oba enako izpovedujeta usmiljenje Gospodovo, katero je oznanjala božja Mati. Zato sta Faust in Divina Komedija vrha, katera venča M a t i b o ž j a.

Pavel Claudel nas s svojim umotvorom spominja na čas velikih romanj. V svojem »Marijinem Oznanjenju« nam prikaže meščana, ki nenadoma zapusti svoje bogastvo in družino, da živi simbol ceste. V tem prvem umotvoru Pavla Claudela prevladuje odrešilna ideja. Liturgično češčenje Device je v tej srednjeveški drami skoro popolnoma podano, nekako v spomin na izvor modernega gledališča. Snov pesnitve pa spominja na »Čudeže Naše Ljube Gospe«.

Ta veliki liturgični pevec, ki je našel pot v Cerkev ob vznožju Naše Ljube Gospe, je pa postavil veličastni spomenik tudi »Materi Dolorosi« v svojem »Križevem potu«.

Naša Ljuba Gospa ali bolje njeni »Čudeži« so navdahnili tudi še drugega pevca simbolizma, Morica Maeterlincka in njegovo dramo o »Sestri

Beatrici«. V številu nabožnih spisov, ki so toliko stoletij ožigosali duha usmiljenja, čigar simbol je Marija, jih je malo tako čudovitih in tako zelo občudovanih. Čudež, mislim, ne more storiti več, kot vrniti komu življenje. So pa slučaji, kjer si nadnaravno delovanje lahko dá nalogo še dragocenejšega poslanstva, in to je, kadar gre, da se komu vrne čast, brez katere življenje ne pomeni ničesar več. V zgodbi o »Sestri Beatrici« vidimo Marijo, kako na najbolj čudovit način ohrani grešnici, sestri Beatrici, čast: »Mati sem, Marija. Izročila si mi ključe in tako sem te nadomeščala v tvoji nalogi. Nihče za tvojo odsotnost ne ve. Zasedi zopet svoje mesto, katero sem ti ohranila, in odslej bodi zvesta!«

Maeterlinck je našel snov za to dramo v stari legendi svoje flamske domovine, kjer še danes živi v malem mestu Morlanwelt.

Mira Toff - Hibšer:

Angel tolažnik

V poznojesenski dan misel razpne
 črno perot. — Glej, odmika
 se mladost moja. — Dala slovo
 ji bom brez tožbe, brez krika? —
 Na mojem licu čas bo oral
 brazde globoke, spoznanje sejal
 mi bo na njivo spominov.

Angel tolažnik mi v dušo razpreza
 luči nebeške sladki opoj:
 »V svoji deci živela boš dalje
 v sočni mladosti. — Nič se ne boj!
 Glej, zarje jutranje, zarje večerne
 nudijo ti zaklade neizmerne.
 Vzemi jih, in kot cvet boš dehtela.«

O. S.:

KOROŠKI AMAN

(*Za obletnico plebiscita, 10. X. 1920 — 10. X. 1937.*)

Bilo je za časa perzijskega kralja Kserksa, ki ga sv. pismo imenuje Asvera. V perzijski državi je bilo še mnogo Judov, ki se ob koncu babilonske sužnosti l. 535 niso vrnili v svojo domovino. Namestnik kralja Kserksa je bil Aman. Ta je smrtno sovražil Jude, zlasti pa Mardoheja, uglednega moža, ki je služil na kraljevem dvoru. Jud Mardohej namreč ni hotel pripogibati kolen pred ošabnim Amanom, češ da se po božje sme častiti samo Bog.

Aman je pregovoril kralja, da je izdal ukaz, da morajo na gotov dan biti pobiti vsi Judje v državi. Za Mardoheja je dal Aman postaviti 50 kolcev visok tram in je hotel pregovoriti kralja, naj Mardoheja obesijo nanj.

A prišlo je drugače. Ko so Judje videli, da jim preti poguba, so jokali, se postili in molili. Isto je storila kraljica Estera, ki je bila judovskega rodu. Potem je šla h kralju in ga je prosila za svoj narod, in da naj jih reši Amana, preganjalca in sovražnika Judov. Kralj ji je uslišal prošnjo. Amana je dal obesiti na tram, ki ga je ta pripravil za Mardoheja, ter je izdal novo povelje, ki je rešilo Jude pogina.

Aman je Jude smrtno sovražil in jim je pripravljaval pogubo, nazadnje pa je sam poginil.

Tudi Slovenci na Koroškem imajo svojega Amana, smrtnega sovražnika, ki jih po vsej sili hoče pokončati. Ta koroški Aman, ta smrtni sovražnik koroških Slovencev, je nemški ponemčevalni sistem, je oni nekrščanski duh krivice in nasilja, ki brezobzirno hoče ugonobiti Slovence na Koroškem. Zlasti je ta koroški Aman *nemška šola*, ta smrtni sovražnik koroških Slovencev!

Ta nemška šola — tudi tzv. »utrakvistična« (dvojezična) šola je v resnici nemška šola — ubija naš narod na Koroškem! Kakršna mladina — tak bodoči rod. A slovensko mladino na Koroškem vzgaja ponemčevalna šola v rod janičarjev, v rod narodnih odpadnikov! Ta šola je prava po-janičarjevalnica našega naroda na Koroškem!

Judje še dandanes obhajajo spomin na rešitev pred hudobnim Amanom. Tedaj berejo Esterino knjigo, v kateri je vse to popisano, in kadar se izreče Amanovo ime, se vzdigne po sinagogi silen hrum. Judje ropotajo in kričijo: Njegovo ime naj izgine!

Nekaj podobnega zasluži tudi koroški Aman: ponemčevalna šola. Kadar koli slišimo o njej, bi se moral v nas vzbuditi odpor proti temu rabeljnu in grobokopu našega naroda na Koroškem in bi si morali iz dna srca zaželeli: Ta šola naj propade! Naj propade koroška ponemčevalnica!

Ta šola je vzrok, da smo izgubili Koroško. Ona je zastrepila naš rod na Koroškem z nemškim duhom. Ona ga neprestano zastrepilja še danes. Ko so okrog l. 1870 vpeljali nemško šolo (imenovali so jo »utrakvistično«, a v tej famozni »utrakvistični« šoli slovenščina ni ne učni jezik ne učni predmet, marveč samo zasilno pomožno sredstvo prve mesece, ko slovenski otrok vstopi v šolo!), tedaj so Slovenci protestirali. A Nemci so bili gluhi. *Vsilili* so Slovincem nemško šolo! Sad te šole-ponemčevalnice je nemška zmaga pri plebiscitu 10. oktobra 1920!

Naj propade koroški Aman, rabelj in grobokop koroških Slovencev — ponemčevalna šola!

DEKLIŠKA KA

MED ŽOSISTINJAMI V FRANCIJI

Paris, avgusta 1937.

Blanchette in Génévieve, dve mladi katoliški delavki sta prišli na počitnice v zavod, ki sem mu bil za duhovnika par tednov. Kmalu je vse vedelo: *žosistinji sta*. Nosili sta znak, pisali pisma na poseben papir, navdušeno govorili o svojem veličastnem kongresu sredi julija, zabavali vso hišo in vendar vsak dan pristopali k sv. obhajilu. Hvala Bogu, sem si mislil, tako se bom najbolje mogel poglabiti v gibanje mladega krščanskega duhovstva, od katerega Cerkev tako veliko pričakuje.

Kmalu smo se poznali in se pogosto srečali za veselje in razgovor. In če je pri nekaterih gibanjih, ki hočejo izvesti velike reforme, neka skrivnostna zaprtost in nikdar ne veš, če ti niso ravno bistvenega zamolčali, pa je pri

žosizmu ravno obratno. Vse skrivnosti ti bodo povedali, samo da bodo mogli gibanje pospešiti in razširiti. »Ogenj sem prinesel in kaj hočemo drugega, kot da gori.« Duh Kristusov jih vnema. Komaj 10 let življenja imajo v Franciji in že jih je 50.000 samo deklet. Mladih fantov žosistov je še več. Polni so vere v Kristusa in vere vase.

Žosistično gibanje je bistveno *krščansko gibanje*. Prej ga ni bilo. Ko pa je kaplan Cardijn ob smrtni postelji svojega očeta prisegel, da ne odneha prej, dokler delavcem ne vrne Kristusa, je vzklila s to prisego mala četica mladih delavcev in delavk, ki so se hoteli žrtvovati za isto. In število je raslo in Kristus v delavskih vrstah z njim. »Ne moremo biti dosti hvaležni žosizmu, da nam je rešil duše,« hiti zatrjevati Génévieve, »Bog ve, kaj bi bilo danes že z nami!« Tako silne so verske in moralne nevarnosti v sedanjih tovarnah, da je neizrekljivo srečen, kdor jim je ušel v objem JOC in s tem Kristusa in Cerkve. »Skrivnost naših uspehov je vera in zaupanje v Kristusa. Brez tega bi nič ne mogli in nikamor ne prišli. To je odslej neločljivo združeno z nami.« Da, na njih se vidi, da jim vernost ni samo nekaj dodanega od zunaj, ampak jih objema v vsem življenju, v tovarni in zunaj nje. Oni živijo s Cerkvijo. Navdušeni so za papeža, škofo in duhovnike. Duhovne vaje in obnove so jim nujna potreba. »Sploh ne vemo, kako bi mogli brez tega še biti žosisti.« Ko pa so dobroto božjega daru občutili na sebi, tedaj hite, da jo posredujejo tudi drugim delavcem in delavkam. Žosizem je bistveno apostolsko gibanje. »Kaj vas navduši za delo v žosizmu?« sem jih vprašal, ker bi rad zvedel za razlog neumornega prizadevanja za rešitev Kristusa v delavskem razredu. »Ankete,« so mi odgovorile. »Preden kdo gre na delo, mora poznati polje dela, načine in sredstva za uspeh.« To jim da skupno razmišljanje o versko-moralnem in socialnem položaju mladega delavstva. Ugotovljeno stanje je vedno tako žalostno, da ne dovoljuje niti trenutka oklevanja. Takoj na delo za tovariše in tovarišice!

Druga skrivnost žosističnih uspehov je njegova močno razvita *stanovska miselnost*. Za nje skoro ne obstojajo drugi stanovi, kakor da še starejši delavci. Pač pa ljubijo svoje mlade tovariše in tovarišice od 14.—25. leta, za katere se doslej nihče ni zavzemal, pač pa jih je vsak brezvestno izrabljal na duši in telesu. Ti so se gibanju prepustili, ti so edini predmet njegovih skrbi, s temi bo držal žosist do konca. Od vseh prezirani, so stopili sedaj skupaj za samoobrambo, in največja sreča je, da sredi med njimi stoji duhovnik. Tako so spoznali, da ni rešitve njihovi mladosti in delu izven evangelija. Z evangelijem v roki za to rešitev prinašajo bolnim, brezposelnim, zaničevanim in izrabljanim, tistim, ki postopajo in tistim, ki delajo. In ravno to veliko zaupanje, ki ga stavijo v svoje mlade moči, ki jim daje luč in toploto lepa vernost, žene delavsko mladino v silni svetovni pohod pod geslom: *čisti, veseli, ponosni, osvajajoči*.

Blanchette in Génévieve sta že voditeljici v gibanju. Razkrivata mi, kako je žosizmu uspelo, da nihče v gibanju ne ostane pasiven, brez dela, kako skuša neprestano množiti s posebnimi tečaji, listi, osebnim vplivom itd. zbor voditeljev in voditeljic, kako jima žosizem nalaga ogromno dela s svo-

jimi krožki, razširjanjem lista, obiskovanjem tovarišic po družinah in še in še, toda vse to jima pomeni veselje in življenje, ne pa neprijetno breme. »Saj vam vzame to delo skoro ves čas izven tovarne,« sem dejal. Res je, toda vemo, da drugače biti ne more. Organizacije, ki ne nalagajo toliko dela, nas ne vesele več, ker tudi uspevati ne morejo. Žosizem vzgaja celega človeka, toda hoče za sebe tudi celega človeka. Ako naj rešimo svoje tovariše in tovarišice pri delu, se moramo do konca žrtvovati, saj je treba še toliko izvršiti. Mnogi naših so žrtev svojega življenja dali na oltar za zmago žosizma. Mi hočemo prinesti svetu nove čase, zato moramo postati nova mladina, ki gleda ponosno na svoje velike naloge.«

»Kaj posebnega pa hočete storiti za delavke?« »One spadajo k istemu stanu kot delavci, zato se zanje borimo za vse pravice, ki danes delavstvu gredo. Najprej pa hočemo v tovarnah zaščititi njihovo poštenost, ki je bila doslej tako strašno gažena. Toda zavedamo se, da je ženi prvo mesto v družini, zato sodelavke v tečajih in po tisku pripravljamo za gospodinjsko in družinsko življenje. Za žosiste in žosistinje, ki se poroče, smo ustanovili posebno »ligo« in glasilo zanj. Družbo bo mogoče prenoviti predvsem z novimi družinami.«

Še mnogo smo se pogovarjali o žosizmu, njegovih uspehih, tudi težavah in žrtvah. Pregledovali smo njihove knjige in liste, posebno kongresni album, ki bo zanje pomenil obnavljanje nepozabnih prizorov v Parizu, ko jih je 85.000 vpričo kardinalov in škofov izreklo svojo zvestobo veri in Cerkvi, zvestobo in spoštovanje delu in prisego zvestobe gibanju do popolne zmage. V skrbi za naše naloge sem jih spraševal o tem, kako žosizem začne, kako se vrše njihove pobožnosti, kako se vodijo študijski krožki, kakšno je razmerje do ostalih organizacij in gibanj itd. V razmerju do komunizma so izjavile: naš zakon je ljubezen. Ko so nas na zborovanju v Trocadero v Parizu pred leti komunisti napadli, smo odgovorili mirno: delajte, kar hočete, nikdar nam ne boste mogli preprečiti, da bi vas ljubili, kar hočemo iz vsega srca, saj ste naši bratje po krvi in delu in morate postati tudi naši bratje v Kristusu . . .«

Ko sta prišli po slovo, sta ljubeznivo zagotovili: »Danes zjutraj pri sv. obhajilu smo se v molitvi spominjali vaše domovine . . .« *drf.*

F. J.:

ANICA

(Nadaljevanje.)

V mestu so Srbi, Bolgari, Turki in mnogo drugih narodov je zastopanih. Na vsak korak kaj zanimivega in novega. Anica naj takoj odpiše, če pride. Potem jo bo ona počakala na postaji.

Spodaj je bil napisan naslov.

Anica se je zamislila. Cilka je bila njena najboljša prijateljica. Skupaj sta hodili v šolo. Pred letom dni pa je odšla Cilka služiti na jug, kjer se ji zdaj tako dobro godi. Prava gospodična je menda.

Anica je nevoljno ogledovala svoje čevlje. Bili so iz čisto navadnega govejega usnja. Cilka pa ima gotovo lakaste ali pa še imenitnejše. Pa obleko!

Vstala je in zložila prazno posodo v jerbas. France pa je videl, da nima v očeh več solnca. »Čudno,« je pomislil, »prej pa je bila še tako vesela. Gotovo jo je kdo v pismu razžalil. Pa kdo?« France je stisnil pesti. A vprašati ni upal, kdo je bil tisti. Vzel je koso in šel zamišljen na delo. Nič ni opazil, da se mu je kosa skrhalala in bi jo bilo treba nabrusiti.

Domov je prišla Anica čudno tiha. Postavila je jerbas na mizo in si molče podvihala rokave in začela pomivati posodo.

Mati je opazila njen molk. Aničin smeh, ki se je razlegal po hiši kot cinglanje zvončka, jo je sicer včasih dražil, ko je imela sama polno glavo skrbi, a le včasih. Anica je bila pač mlada, ničesar ji ni manjkalo, lahko je bila vesela. In njen smeh je bil tako dobrosrčen in vesel, da je vsakogar spravil v dobro voljo. Zdaj pa ta molk.

»E, kosci so jo razjezili. Kosci so faloti, moj Bog, in ne morejo pustiti deklet pri miru,« si je rekla ženica in sklenila, da bo koscem zvečer pošteno nabrala ušesa, zakaj ne pustijo ljudi pri miru.

Na dvorišču so zapeketali konji. Oče je pripeljal seno z Gorice.

»Glej, glej, so že doma! Tako kmalu!«

V kuhinjo je planil velik pes in prepodil piško, ki se je prikradla v kuhinjo in pobirala drobtine. Pišče je zavreščalo in sfrfotalo na dvorišče.

»Boš pustil piško, Kijon?! Čakaj me!« Anica je zamahnila po psu, ki se ji je vzel s tacama na prsi. Pes je užaljeno pogledal, povohal po tleh, če bi našel kakšno kost, in se nato mahajoč z repom postavil pred mater. Ta mu je vlila v njegovo skledico jedi, ki se je je, pohlepno lokajoč, lotil.

»Anica, mati, pridita, da bomo zmetali seno z voza! Moram z njim še nazaj! K nevihti se pripravlja in zato mora biti seno doma!« ju je klical z dvorišča oče.

Toda Anici se ni zljubilo:

»Mati, meni se ne da delati, ni mi dobro, grem leč,« je dejala. Mati je videla njene zamišljene oči. V njih je ležala žalost.

»Le pojdi,« je rekla, »bomo že sami naredili!« In je svojo edinko lju-beče pobožala po licu.

Anica je v svoji sobici zamišljeno sedela na postelji. Pred očmi so ji lebdele slike, ki jih je tako zapeljivo naslikala Cilka. Mikalo jo je, da bi šla za njo. A mati, oče, dom? Kaj bi to! Saj imajo še brata, Toneta. Revni tudi niso, če so pa najbogatejši v vasi, in bodo že prestali brez nje. Toda vest je rekla drugače: Tako radi te imajo in ti jim boš naredila takšno žalost in sramoto! Edina hčerka najbogatejšega kmeta, očeta Kasneta, pa gre služiti! Sramota! Toda zapeljivo mestno življenje je bila mogočna vaba. Kaj pa France? je rekla vest, ga boš pustila? Saj me nima rad, se je tolažila Anica, nič mi še ni rekel! Toda to je bila slaba tolažba. Anica je vedela, da si laže. Saj je vedela, da jo ima rad, njemu ni bilo treba govoriti. Kako bo nesrečen! Bog pomagaj, si je mislila, gre se za mojo srečo. Čez nekaj časa pa se bom itak vrnila. Bo že počakal. Nevoljno je stresnila z glavo in trdno sklenila,

da pojde. Zakaj ne bi vsaj malo okusila življenja in spoznala zunanjega sveta? Pojde! »Kaj pa, če me ne bodo pustili od doma?« se je prestrašila. Zavesitile so se ji oči. »Pa uidem,« si je dejala, »koliko jih je že.«

Mrak je bil že, ko je Anica še vedno nepremično sedela, gledala v steno in mislila.

Pred vrati so se začuli koraki.

»Boš večerjala?« je zaklicala mati. »Ali ti je že bolje, Anica?«

Skrb je bila v njenem glasu.

Anica se je zdrznila. Toda bila je lačna in je dejala:

»Bom! Prinesite mi sem v sobico!«

»Materi bom povedala! Takoj zdaj. Potem pa naj bo, kar hoče!« je sklenila in skušala potlačiti malodušnost.

Mati je postavila jed na mizo in sedla k njej na posteljo.

»Jej!«

»Mati, jaz grem v mesto!«

Stara je ostrmela.

»V mesto? Kako misliš?«

»Služit!« Beseda se ji je težko trgala z jezika.

Mater je zadelo, kot strela z jasnega neba.

»Služit? Kaj ti ne pade v glavo! O, moj Bog, kaj moram doživeti na stara leta!«

»Pa ne smete povedati očetu!«

»Oh, kako bo to zadelo očeta! Ne smeš iti, ne, ne smeš! Jaz ti ne pustim! Saj si bolna. In greh bi bilo! Jezus, Marija!« je zajokala mati.

»Mati, saj se bom vrnila, mati! Samo za nekoliko časa grem, da se kaj naučim v mestu, potem se vrnem. Čujete, mati?«

Staro ženo je stresalo. Ni mogla govoriti.

Čez čas je zajecjljala:

»Ne hodi od mene! To bo moja smrt.«

Anica je molčala. Ni mogla mater še bolj žalostiti.

»Kaj ne, da ne pojdeš? Glej, jaz te prosim, tvoja mati, s povzdignjenimi rokami te prosim, ne hodi od mene!«

Anico je srce zabolelo. Kako zelo je zdaj mati podobna žalostni Materi božji!

Zašepetala je:

»Ne pojdem!«

Mati se je v solzah nasmehnila.

Zunaj je poklical oče. Uboga mati si je obrisala solze in odšla, da postreže možu.

Anica pa se je vrgla na posteljo in skrila obraz v blazine. Po licih so ji lile solze. V solzah je zaspala. Ni čula, kako je prišla mati v sobo in jo ljubeče pokrila z odejo in pokrižala na čelu kot tedaj, ko je ležala še v zibelki. Materino srce se ne spremeni nikdar in njena ljubezen z otroki vred raste.

Naslednje tri dni je hodila Anica zamišljena in žalostna po hiši. Oče in brat sta jo začudeno gledala. Prej tako vesela deklica, pa zdaj tako žalost

pase. Hlapci in dekle so se norčevali iz nje. Toda ona jih ni objestno zavračala kot nekdanj.

»Zaljubljena je. Jaz vem . . .« je bleknil pastir Anže, Tone pa mu je tako primazal po ustih, da mu je zmanjkalo besede. Samo mati je nekoliko slutila, kaj se godi v hčerkinu duši. Toda tudi ona ne vsega. Kajti četrti dan zjutraj je Anica izginila. Iskali so jo povsod, a zaman. Oče je klel in razbijal podnevi, ponoči pa pridušeno ihtel in stokal.

Ko je France zvedel, da je Anica izginila, je pobegnil v gozd, se vrgel na tla, zaril obraz v hladni mah in — jokal. Nato se je umiril, in dolgo molče zrl v zvezdnato nočno nebo, ležeč na hrbtu. Drugo jutro in potem vse dni mu je gledala iz sivih oči bolest. Mati je od žalosti zbolela. Toda čez par dni je vstala in šla na delo. Vsi so videli, kako hrepenenje ji je sijalo iz oči. Nihče pa ni vedel, da je vse noči preklečala pred nebeško Materjo in molila za izgubljeno hčerko.

(Nadaljevanje prih.)

PO ŽENSKEM SVETU

Dekliška kongregacija v samostanu Ver-nih duš v Gradcu je v teku štirih let vsako soboto zvečer imela pripravo za drugi dan, nedeljo. Članice so si najprej razdelile liturgična navodila za sv. mašo, ki so jih potem izmenjaje čitale. Voditelj kongregacije je na to besedilo navezal kratek govor, ki je pristojal prav tej nedelji. V 52 takih premišljevanjih so vsako leto kongreganistke prodrle vedno globlje v versko in zlasti še liturgično življenje. Za štiri-letnico so si zamislile izpit iz versko-liturgične snovi. Vprašanja so bila o listih in evangelijih, o njih pomenu za versko življenje in za vsakdanje življenje v dekliskem svetu. — Za najboljše odgovore so bile članice deležne lepih knjižnih priznanih darov. Vse so bile tako navdušene za tovrstno izobrazbo, da bodo za naprej še na širši podlagi to delo nadaljevale. — Tudi po naših ženskih in dekliskih krožkih bi članice lahko uvedle to izobraževalno delo in uspehi bi bili zelo lepi.

Kdaj so prišle usmiljenke k nam? Najprej so morale iti v tujino Slovenke, da so se pripravile za ta lepi poklic. Kakor smo izvedele ob raznih jubilejih naših usmiljenk in njih ustanoviteljev, so usmiljenke eden izmed novejših poklicev, tistih klicev božjih, ki kličejo in vabijo le take, ki imajo dušo in srce polno ljubezni in usmiljenja

do ubogih in bednih; kajti le take morejo in znajo iz svoje notranjosti dati obilico svojega bogastva, ker priučiti se to ne da. Opozarjamo na spis Sv. Ludovika Marillac v Vigredi 1935. Ta je bila začetnica usmiljenk in tudi naše slovenske usmiljenke ho-dijo po poti, ki jo je ona pokazala.

Prva Slovenka, ki se je posvetila temu poklicu je bila Marija Robič, doma v predmestju Maribora. Z grofico Brandis iz Gradca je šla l. 1837, letos je torej 100 let, v Monakovo, da bi se izobrazila za usmiljenko. Po štirih letih sta se obe z nekaterimi drugimi vrnili v Gradec. Marija Robič je dobila ime: s. Hildegarda. 1843 so prevzele usmiljenke mestno bolnišnico v Mariboru; prednica je bila s. Hildegarda-Marija Robič. Vedno bolj so se začele leto za letom oglašati Slovenske za vstop k usmiljenkam.

25. maja 1853 so prišle prve v Ljubljano in prevzele oskrbo mestne ubožnice, ki je bila takrat na Karlovški cesti. Hodile pa so obiskovat tudi kaznenke in prisiljenke v prisilno delavnico na Poljanah. Stanovale so takrat še v privatnih stanovanjih, tako na sedanjem Cankarjevem nabrežju, v Sv. Florijana ulici i. dr. 1855 so prevzele strežbo v bolnici, ki je bila takrat na Dunajski cesti, približno na tistem mestu, kjer je danes Kmetška posojilnica.

Prvih dvanajst let so bile samo v Mari-boru in v Ljubljani. Od 1875 dalje pa so se razširile po vsej Sloveniji.

Lepo in izčrpno zgodovino lahko beremo v knjigi, ki je ocenjena med dobrimi knjigami in jo zelo priporočamo.

Statut za žene. Na letošnjem zasedanju Društva narodov se je razpravljalo o tem vprašanju. V ta namen so internacionalne zveze že zgodaj razposlale vprašalne pole na vsa včlanjena ženska društva in narodne odbore o političnem, državnem in gospodarskem položaju žen v posameznih državah. Seveda praktičnega izgleda na izboljšanje teh razmer zaenkrat ni pričakovati; vendar je vsaj začetek storjen, da se bo Društvo narodov bavilo s to veliko skupino vprašanj, ki zadevajo ženstvo celega sveta. Z največjim zanimanjem pričakujemo razmotrivanja teh vprašanj pred svetovnim forumom Društva narodov.

Mednarodni tečaj za obmejno kolodvorsko delo v Kolodvorskem misijonu se je vršil v dneh 8., 9. in 10. septembra na Dunaju. Poleg stvarnih in neobhodno potrebnih razglabljanj glede zaposlitve deklet v inozemstvu, je tečaj zlasti še obravnaval možnost sodelovanja s policijo, kar je zlasti na obmejnih Kolodvorskih misijonih velike važnosti. Enoдушnost, ki je vladala na tečaju je najlepši dokaz za res smotrno delo tega velikopoteznega mednarodnega podjetja, ki vsako leto tisočem in tisočem dekletom in ženam pomaga v najrazličnejših težavah na potovanju in v težavah premnogega izkoniščanja. Kako cenijo to karitativno ustanovo, je pokazala udeležba zastopnikov vlade, sodnije, policije, raznih korporacij in organizacij, ki tudi gmotno

podpirajo to ustanovo. Tudi našima Kolo-dvorskima misijonima bi bilo želeli enakega zanimanja od strani uradov in javnosti.

Žene kot diplomatje. Že zadnjič smo na tem mestu omenili odlikovanje ameriškemu ženstvu od strani predsednika Roosvelta, ki je poslal go. Harriman z naslovom »minister« kot poslanika v Norvegijo. Tudi v Švico je nedavno prišla kot poslanik španske rdeče vlade voditeljica španskega enakega ženstva, ga. Oyarzabal. Tudi na Dansko je prišel nov mehiški poslanik v osebi ge. Guillen, ki je bila do sedaj poslanik v Kolumbiji. Ta je bila prvotno učiteljica, potem voditeljica ljudskih knjižnic v ministrstvu. Tudi Poljska je odprla ženi nov poklic na diplomatski poti, ko je imenovala in poslala go. Jankowsko k poljskemu poslaništvu v Pariz kot atašeja. Republika Kuba je imenovala na poslaništvo v Berlinu za legacijskega tajnika go. Zaldivar. Istočasno pa je imenovala go. Parrada v enaki lastnosti za Santijago v Čile.

Prvi ženski letalski kapitan v Nemčiji je postala nedavno znana letalka Hana Reitsch.

Veliko zborovanje katoliških žen vsega sveta se bo vršilo l. 1938 v Budimpešti ob priliki evharističnega kongresa.

Stoletnico smrti zglede in svetniške družinske matere in delavke bl. Ane Marije Taigi so praznovala v mesecu juniju rimske žene. Kot navadna preprosta in siromašna žena služabnika je postala veliko orodje v božjih rokah, da so jo ob njeni smrti 1837, 9. junija, na ukaz papeža Gregorija XVI. pokopali v posebnem grobu (bila je takrat kolera) pri sv. Lovrencu v nimekem predmestju.

ŽENA V DOMU

Gospodinja v oktobru.

Letos imamo po večini zelo dobro sadno letino. Posebno so obrodila jabolka in vsaka gospodinja se bo za zimo oskrbela z njimi. Važno pa je, da vemo, kako jih shranimo, da se nam čim dalj obdrže. Mestna gospodinja bo tudi gledala, da kupi res dobro sorto, ki je pravilno dozorjena, zdrava in skrbno obrana. Res so taka jabolka ne-

koliko dražja, a samo taka se držijo do pomladi in še o veliki noči boš razveselila družino z njimi. Prostor, kjer je sadje shranjeno, naj bo suh, zračen in ne presvetel. Vlažna klet, kjer je krompir in kisló zelje nikakor ni za sadje, ker bi tam gnilo in se navzelo slabega duha. Dobro je, če sadno shrambo vsako leto prebelimo in nekaj dni pred uporabo zažvepljamo. Za 10 m³ potre-

bujemo dkg žvepla. V taki shrambi ostane sadje čisto in zdravo. Sadje nalagamo na police iz letvic po eno ali več plasti. Čim žlahtneje je tem bolj previdno bomo ravnali z njim. Kjer primanjkuje prostora, se sadje lahko vloži v sode ali zaboje in spravi v podstrešje. Če je pozimi premrzlo, se mora pokriti s slamo. Na deželi, kjer je mnogo jabolk, se spravijo tudi v zapisnice. Treba je samo paziti, da do njih ne pride voda, pa se zlasti prav pozne sorte izborno drže. Saj se večkrat dobi pomladi pri čiščenju travnikov kako jabolko, ki je bilo zakopano v listju, pa je ohranjeno, kot bi bilo pravkar padlo z drevesa. Prav tako lahko naložiš češplje v velik prsten lonec in jih zakoplješ. Če hočeš dolgo ohraniti sveže grozdje, odreži z grozdom tudi kos trsa in vtakni v steklenico napolnjeno z vodo. Potem jo poševno obesi in vodo po potrebi dolivaj. Če je bilo grozdje zdravo, bo sveže še o božiču. Kostanj se zelo dobro ohrani, če ga na podstrešju razprostreš kar v ježicah.

V mnogih krajih so letos gosenice uničile skoro vse zelje. Sedaj so odlezele in se posebno ob napuščih in podstrešjih zabubile. Sedaj je čas, da jih poiščemo in uničimo, da ne bo drugo leto nesreča še hujša. Posebno naj se pregledajo vsa znamenja in kapelice na polju, ki so predvsem priljubljeno zatočišče gosenicam.

Maroni vroč!

S hladnim vremenom so nas zapustili sladoledarji in na vseh vogalih in križiščih so se pojavili kostanjarji in duh pečenega kostanja vabi in izkuša, da se ne moremo ustavljati. Sedaj je čas, da se tudi v kuhinji poslužimo tega okusnega sadeža, ki ga lahko prav različno pripravimo kot izdatno prikuho ali izborno slaščico.

Če kostanj kuhaš, ga zalij z mrzlo vodo, da je dobro pokrit in pusti vreti dobre pol ure. Važno je, da je ves čas pod vodo, zato imej pripravljeno toplo vodo, da moreš zaliti, če se povre.

Če pa kostanj pečeš, vsakega posebej нареži, zloži samo v eni vrsti na z vodo poskropljeno pekačo in med večkratnim mešanjem peci pol ure.

Za močnate jedi kuhan ali pečen kostanj prellačimo skozi sito, če ga je pa več, ku-

hanega zmeljemo z mesnim strojčkom z najgostejšo ploščo, pečenega pa zribamo s strojčkom za drobtine.

Kostanj z jabolki.

Pol kg kuhanega, olupljenega kostanja praži na 6 dkg presnega masla, zalij $\frac{1}{4}$ l juhe in dodaj $\frac{1}{2}$ kg nakrhljanih kislj jabolok. Počasi duši in po potrebi še zalij z vodo. Prav previdno osoli in predno serviraš, dolij še par žlic belega vina.

Kostanjev pire.

Skuhaj, olupi in pretlači $\frac{1}{2}$ kg kostanja, dodaj pol pretlačene zelene, $\frac{1}{4}$ l kisle smetane, 2 dkg presnega masla in odišavi s soljo, poprom in sladkorjem.

Kostanjevi krapci.

$\frac{1}{2}$ kg pečenega kostanja zmelji z nekaj mandeljni, stehtaj in zmešaj s prav toliko sladkorne moke. Dodaj toliko beljaka, da dobiš mehko testo in pusti čez noč. Drugi dan segrej med vednim mešanjem toliko, kot trpi roka in dodaj še surovega beljaka, če se ti zdi zmes pretrda. Potem še toplo brizgaj na namazano in z moko potreseno pekačo majhne krapce, ohlajene pomaži z stepenim jajcem in peci v malo topli pečici. Ohlajene poberi z nožem s pekače in shrani zaprte.

Ponarejen kostanj.

$\frac{1}{2}$ kg kuhanega in pretlačenega kostanja zmešaj s 15—20 dkg presejanega sladkorja, da dobiš prožno testo. Pazi, da ne dodaš preveč sladkorja, ker se potem testo preveč zmeha. Iz tega testa oblikuj kostanje, jih natakni na klinčke, pomoči v raztopljeni čokolado in z nasprotnim koncem vtakni v luknjice strgalnika, da se osuši. Potem zloži v papirnate skledice in postreži. Lahko pa ponarejen pa tudi samo kuhan in olupljen kostanj karmeliraš. Kuhaj 25 dkg sladkorja politega s 4 žlicami vode, da se kapljica strdi, če kane v mrzlo vodo. Ta sladkor postavi s posodo vred za trenutek v mrzlo vodo, da ne porjavi in pomakaj potem v vročega na klinčke nataknen kostanj in posuši v strgalniku. Tako lahko karmeliraš tudi orehe, suhe češplje, pa tudi sveže sadje. Samo pri svežem sadju moraš paziti, da ni nič ranjeno, ker potem izteka sok in se sladkor ne prime.

Kostanjev puding.

Speci in zribaj $\frac{1}{2}$ kg kostanja. Vmešaj 5 dkg presnega masla, 4 rumenjake, 4 žlice sladkorja, 4—5 žlic drobtin in $\frac{1}{4}$ l mleka. S snegom 4 beljakov primešaj zriban kostanj, stresi v namazan in z drobtinami potresen kalup za puding in kuhaj v sopari pol ure. Serviraj s sadjem ali vanilijevo polivko.

Rdeče zelje z vinom.

1 kg rdečega zelja zreži, daj v lonec, zalij z dvema žlicama kisa in $\frac{3}{8}$ l lahkega rdečega vina, dodaj potrebno sol in dva klinčka in duši med večkratnim mešanjem eno uro. Sok mora popolnoma povreti. Segrej 6 dkg presnega masla, zabeli zelje in postreži. Tako pripravljeno zelje je zelo lahko prebavljivo.

Pražena repa.

$\frac{3}{4}$ kg repe olupi, zreži na kocke in mehko skuhaj. Stopi 2 žlici sladkorja, da postane svetlorjav, zalij z nekaj žlicami vode, dodaj repo in večkrat prepoj, da se vsa lepo pobarva. Potem dodaj 6 dkg presnega masla, malo soli, malenkost popra in praži na šibkem ognju pol ure. Zgneti za oreh presnega masla in žlico moke, stresi to čez repo, da se stopi in rahlo premešaj. Koščki repe morajo biti celi in prozorni. Serviraj poleg pečenke ali tople kuhane šunke.

Gobe s krompirjem.

$\frac{1}{4}$ kg gob osnaži, zreži na listke in praži na presnem maslu. Potresi z žlico moke, zalij z juho in $\frac{1}{8}$ vina, dodaj sol, poper in sok $\frac{1}{4}$ limone. Skuhaj 1 kg krompirja, ga olupi in zreži na listke, daj v omako, dobro premešaj in prepraži in postreži.

Pečeni ježki.

Položi koščke biskvita ali škofovega kruha na pekačo, daj na vsakega pol kuhane in odtečene breske ali hruške ali tri češnje. Pokrij s sladkim beljakovim snegom — 6 dkg sladkorja na beljak — natakni gosto z olupljenimi na listke zrezanimi mandeljni in speci v malo vroči pečici bledorumenno.

Pisani polžki.

Naredi krhko testo iz 25 dkg moke, $12\frac{1}{2}$ dkg presnega masla, 1 jajca, 2 žlic mleka, žlice ruma, 7 dkg sladkorja in 7 dkg zmle-

tih orehov. Razdeli na dva dela. Enemu delu prigneti 3 žlice zribane čokolade in žličico mleka. Razvaljaj oboje na enake plošče, položi eno na drugo, zavij in zreži na pol prsta debele rezine. Položi na pekačo, pomaži z jajcem in speci.

Obleka.

Obleka varuje naše telo pred zunanji, predvsem vremenskimi vplivi: zlasti pred žgočim soncem, mrazom in padavinami.

Ločimo spodnjo in zgornjo obleko.

Zgornja obleka naj bi se prilagodila predvsem vremenskimi t. j. toplotnim zahtevam posameznih letnih časov. V poletju nosimo obleko iz lahke tkanine (platno, bombaževina, svila), ki dobro prevaja toploto in vsled svoje propustljivosti omogoča prezračenje kože, kar je v poletni vročini važno. Obleko svetle barve nosimo poleti zato, ker se takšna lažje upira vplivu vročih sončnih žarkov. (S sajami potrosen sneg se preje razstopi, kakor sneg, ki se s svojo snežno belino upira sončni toploti.) Ker je poleti več prahu in se v vročini potimo se tudi obleka bolj zamaže, treba jo je večkrat očistiti; zato mora biti skrojena iz pralnega blaga.

Pozimi nosimo obleko iz temnobarvne volnene tkanine, ker volna slabo prevaja toploto in zato uspešno varuje telo pred ohlajenjem.

Goste tkanine slabo propuščajo zrak, ki ga koža za svoje pravilno delovanje nujno potrebuje in so vsled tega nezdrave. Npropustno za zrak je predvsem usnje in gumirano blago.

Spodnjo obleko nosimo predvsem zato, da obvarujemo zgornjo, ki se težko pere in snaži, pred onečiščenjem. Spodnja obleka je v neposrednem stiku s kožo, ki izloča znoj in maščobo ter se umaže tudi v brezdelju in v čistih, brezprašnih prostorih. Veliko bolj se perilo umaže, če se potimo. Vsled tega moramo perilo izmenjati vsak tretji dan, zlasti če je delo, ki ga opravljamo, težko in umazano — vsak teden pa je nujna potreba. Umazano perilo se mora dobro oprati in prekuhati, iz česar sledi, da mora biti skrojeno le iz pralnega blaga: platna ali bombaževine. Spodnja obleka je lahko poletni in pozimi iz iste tkanine, ker se mora le zgornja obleka prilagoditi zahtevam posameznih letnih časov.

Nogavice so pač najbolj izpostavljene nesnagi, poleg tega se noge v usnjenem, za zrak skoro nepropustnem obuvalu, tudi bolj potijo. Izmenjati jih moramo vsaj vsak tretji dan.

Govoriti je lahko, storiti težje, boste dejale. Poslušajte! Prvič, da je navadno belo blago poceni, če si nabavite perila toliko, da se trikrat lahko preoblečete, boste s to spodnjo obleko lahko shajale skozi leta; seveda če boste perilo skrbno prale in sproti zašile, kar je strgano. Drugič, da bi bilo gotovo vsak izmed vas sram, če bi se vam kjerkoli zgodila kakršnakoli nesreča in bi pri tej nepredvideni nezgodi mogli drugi ljudje opazovati, da je vaša spodnja obleka slabo oprana, umazana in raztrgana. Prepričana sem, da bi se v tem primeru vsaka izmed vas slabo počutila, če bi se svojega stanja zavedala. In če ne radi sebe same, morate radi tega, ker ne veste kaj se vam lahko pripeti danes ali jutri, biti vedno tako čiste in vaša spodnja obleka v takšnem stanju, da se ne bo mogel nihče zgražati nad njo, češ, da je umazana in raztrgana.

Opozoriti vas hočem še na to, da umazana spodnja obleka, prepolna potu in nesnage, smrdi ter opozarja vse, ki žive v vaši okolici in okrog vas, da imajo v svoji sredi umazanega in zanikernega človeka.

PAMETNA GOSPODINJA NE ZBIRA DOLGO...

Ona ve iz svoje skušnje, kaj hoče in se ne da podkupiti, če se gre za to, da brani svoje mnenje. Že štirje rodovi gospodinj so ostali zvesti Schichtovemu milu Jelen, ker to dobro milo temeljito pere perilo in ga pri tem varuje. Negovano perilo, ki se zdi kot novo, če je oprano in zloženo v omaro, je ponos vsake pametne gospodinje, ki pere svoje perilo samo s preizkušnim Schichtovim milom Jelen.

ROČNO DELO —

KAZALO V KNJIGI ŽIVLJENJA...

Obsežna je moja knjiga življenja, četrto stoletja se zrcali v njej. Razdeljena je v zabavni, resni, poučni, praktični, luksuzni in spominski del. Pisana je v različnem slogu z različnim črnilom. Na prvi pogled je to čudna mešanica vsega... Če pa knjigo smiselno in potrpežljivo prebiraš, dobiš končno vendarle zaključene enote.

— Najraje listam v spominskem delu. List za listom pokladam na mizo, takole kot vidiš na sliki — vsedem se v kotichek sobice... oči mi begajo po kazalu v moji knjigi življenja — po ročnem delu.

Št. 1. Dva bela kvačkana prtička za pladenj v filet-tehniki. Rožice cveto v teh prtičkih, vedno v enaki razdalji se vijejo stebelca, — prebujno rast obkroža pri enem gosta mreža stebelc, pri drugem rožni grmički. Kadarkoli ju ugledam, me spravita v smeh... Prvič sta se šopirila na pladnju... Eden izmed gostov, ki je bil v besedah že preveč uslužen, mi je hotel nekaj zasepetati na uho... Kazen je takoj sledila. Z rožo, ki jo je imel v gumbnici, se je zataknil v prtiček in vso pisano tekočino, ki ni prizanesla bratcu, ki se je košatil na mizi, prestregel v svoje naročje. Bilo je mnogo smeha, vse tiste ljube nasmejane obraze vidim jasno...

Št. 2. Izredno fino pleten prtiček z gobelin-motivom v sredini. Kot dih... Prvič v svojem življenju sem bila ponosna na svoje delo, ko so zažarele oči stare dame, ki je dejala mojemu možu: »Ljubim in spoštujem žene, ki so si ohranile v današnjem času smisel za taka dela...« Koliko zlatih naukov za življenje sem kasneje dobila pri tej težko-dostopni dami, ki sem si jo na mah osvojila s svojim ročnim delom; njena roka mi je neštetokrat gladila pot v življenje...

Št. 3. Pleten ovratnik iz rožnate volne. Za novo obleko ni bilo, a postavila bi se tako rada, že radi moža... Tuhtam — in iztuhtam. Vsakobarvnih ostankov volne je dovolj v košarici... V dveh urah je »umetnina«, ki izborno harmonira z mojo staro, modro-volneno obleko, gotova. Prav nič nisem zaostajala za drugimi, pohvalni pogledi so utešili hrepenenje po modnih novostih...

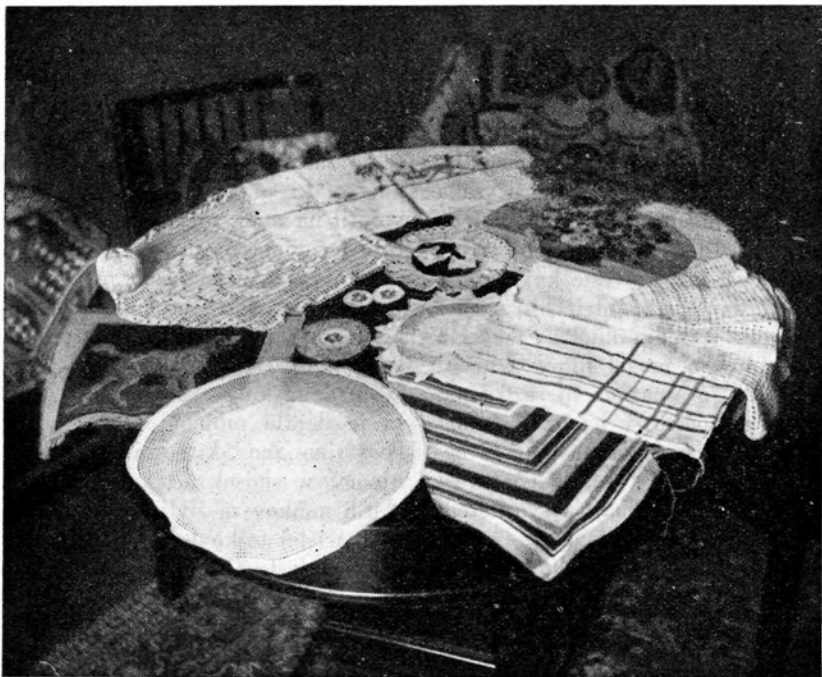
Št. 4. Slika psička, delana z volno s križnimi vbodi. Čemu sem jo pravzaprav vezla? V spomin na ljubega trilenega dečka, ki se je najraje igral z »Nigro«. Nekega dne jo je pogruntal fantek: »Tetka, če pa Nigre več ne bo, boš pa name pozabila...« Zato sva jo ovekovečila v sliki. Kako so žarele očke mojemu miljenčku, usteca so neprenehoma žlobudrala, ročice so neutrudljivo podajale volno. Vse je hotel imeti naenkrat: glavo, nogo, trup...

»Ja, tetka, kdaj boš pa zašila rep?« — Nigre ni več, moj fantek je že velik gospodič, — tudi za sliko se je že priporočil, ko dokonča šole...

Št. 5. Fin platnen prtiček za otroško mizico, vezen s križci v pestrih barvah. V najbolj skrit kotiček srca zapiramo one želje, ki se niso uresničile. Sobico, polno drobnega živžava bi hotela imeti. Opremila bi jo z vsem takim, kar vzbuja otroku

rožami, se naslajal nad pestrostjo barv, tudi sam kaj popravil, mi dajal navodila. Prepevala sva ob delu, debatirala, se tolažila... Vse je minljivo, tudi Brankove, lepote žejne oči, so ugasnile za vedno — a rože na moji sliki mi vedno znova pričarajo njegovo lepo dušo...

Št. 8. Platnen, kuhinjski namizni prt, s plavično-modrimi, rumenimi, rujavimi in zlatorumenimi progami v ploščatem vezi.

veselje in budi domišljivo. Ročno delo z veselimi motivi; sloni, kamele, opice, palme, kaktusi, zamorčki..., vse pravljice bi oživele... Iz naročja mi zdrkne še nedovršena, široka kvačkana čipka v modernem vzorcu iz beige Liana kvačkanca, za novo okensko zaveso. Položim jo k listom na mizo.

Oko mi obstane ob št. 6. Progast, fin volnen šal, pleten s svetlo in temnosivo, rumeno, belo in temnomodro volno. Spominja me pa »črne« nehvaležnosti »dobre« prijateljice, kateri je bil namenjen... Meni je ostal v »večen opomin«...

Št. 7. Slika s cvetličnim loncem, vezena s svilo v naravnih barvah. — Koliko veselja in bolesti so videle te svilene nitke! Moj najljubši bratec se je sklanjal nad

Po slovo je prišla, preden se je odpravila v bolnico... Njeni zrsti so s tega prta zadnjikrat pobirali krušne drobtinice... Stala sem poleg nje ter ji gladila osivele lase... Uprla je pogled v tistole smer — na blazino z velikimi marjeticami, ki ji je bila tako všeč: »Rada bi jo imela, a zdaj ne, kasneje...« Mokri biseri so ji drseli po licih — na moj prt... Ali je vedela mamica, da je ne bo več k meni?...

Št. 9. Volneno ogrinjalo, kvačkano s fino volno slonokoščene barve, mešano z zelenim, rožnatim in belim kvačkancem. — Solze mi zalivajo oči, ko zrem v to delo; — bilo je zadnje za mamico, saj ni dočakalo, da bi jo ogrevalo, — mojo ljubo, dobro mamico...

E. O.

(Dalje prih.)

*Ta slika
in podpis
župnika
Kneippa
jamčita
za kakovost*

Kneippova

SLADNA KAVA

Elektrika

za gospodinjstvo je
cenejša!

Opremite kuhinjo z
električnimi

aparati!

Električni štedilnik

Električni hladilnik

Električni

ogrevalnik za vodo

je potreben vsaki novodobni kuhinji

Ljubljanska

mestna elektrarna

Vam nudi za gospodinjstvo nizke cene:

pri porabi 20 kWh mesečno po din 1.50 za kWh

pri porabi 100 kWh mesečno po din 1.30 za kWh in pavšal
za nočni tok od 22. do 6. ure poljubno, po 60 para za kWh

Za celodnevno izbrano kuho zajtrka, obeda, južine in večerje, vključno pripravo tople vode za kuh. svrhe znaša poraba elektrike:

Pri druž.	Mesečna poraba:
2 oseb	60 kWh
3 oseb	75 kWh
4 oseb	90 kWh
5 oseb	105 kWh

Mesečni stroški:

din	90.—	in trošarino	din	6.—
din	112.50	„ „	din	7.50
din	117.—	„ „	din	9.—
din	136.50	„ „	din	10.50

ZAHTEVAJTE ŠTEVEC ZA ZNIŽANO GOSPODINJSKO
TARIFU! - NAJEMNINA ZA ŠTEVEC JE PRI PORABI
NAD 20 kWh LE 4 DINARJE NA MESEC.

J. Ev. Krek, spisal urednik Ruda Jurčec. Za Krekovo 20letnico smrti je izšla v založbi Hram knjiga o Kreku. Označuje ga kot velikega politika, ki je po svojih zmogljivostih prekašal svoje prednike in sodobnike in držal v rokah usodo svojega naroda. Opisuje ga tudi kot moža, ki je razumel potrebe delavstva in zanj delal vse življenje. Knjiga stane vezana v platno din 54, vezana v polusnje din 74 in se dobi v vseh knjigarnah.

Mihec Magone, spisal sv. Janez Bosko, prevedel A. L. V Salezijanski založbi je izšla drobna knjižica, ki vsebuje življenjepis gojenca don Boskovega zavoda. Izšel je prvič že l. 1868, komaj devet let po njegovi smrti in pozneje v še več izdajah. Vigrednice, ki v polnem življenju stremijo za višjimi cilji, bodo v tem življenjepisju našle marsikateri migljaj, ki se na prvi pogled zdi malenkosten in brezpomemben, a bodo

videle, kako so prav take drobne stvari dale malemu dečku izpričevalo stremljenja po resnični popolnosti. Tudi kot dar bratom bo Vigrednicam ta knjižica dobro služila. Cena din 5.—; dobiva se pri upravi Salezijanskih knjižic, Ljubljana, Rakovnik.

Strukturna psihologija in pedagogika. Spisal Etbin Bojc. Zlasti našim učiteljicam bo nudila knjižica veliko snovi za vzgojno delo. Obvarovala jih bo marsikaterih stranpoti, kamor bi jih zavedle zablode sedanjega časa. Tako šolsko in domače delo vzgojiteljevo se bo lahko oslonilo na premnoge strnjene smernice, ki jih knjižica podaja. Želeti bi bilo, da si jo nabavijo vse učiteljice - Vigrednice. Dobiva se po vseh knjigarnah za ceno din 16.—.

Kuhaj varčno in dobro! Dobi se v upravi Vigredi za din 3.—. Plača se lahko tudi v pisemskih znamkah.

Dekleta in gospodinje!

Radi velike zaloge in pomanjkanja prostorov prodajamo vse blago za perilo in obleke, dokler traja zaloga, s 20% popustom.

Na zalogi izbira oprem za neveste, n. pr. platno, gradl, odeje, zastori, morska trava, žima itd.

Izkoristite ugodno priliko!

F. I. GORIČAR, - LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 29 in 30

Ako gre za zavarovanje pride v poštev le

Vzajemna ← **LJUBLJANA**
zavarovalnica ↓ **Miklošičeva 19**

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi; 2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »KARITAS«. Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri naši domači slovenski zavarovalnici.

Izkušena gospodinja:

Mil sem poskusila dosti
Vendar do spoznanja sem
prišla,
Da najboljše vse lastnosti
Zlatorog terpentini ima.

